5-a Jaro. N-o 239 APERAS SEMAJNE 2. Majo 1929

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

REDAKTEJO: 14, avenue de Corbéra, Paris-12e
Gvidanto: E. Lanti

SIDEJO de Plenum-Komitato de SAT
23, rue Boyer, Paris-20e

ADMINISTREJO: Colmstr. 1, Leipzig O 27
Administranto: R. Lerchner

LA EKZAKTA KONO

Ĉu ekzistas ekzakta kono? Ĉu oni povas pretendi koni ekzakte iun aferon?

Evidente ne: oni konas pli malpli multe; sed oni neniam konas ekzakte ĉion; en kia ajn fako estu, ĉiam ekzistas cirkonstancoj, kiuj ellasiĝas, detaloj, kiuj restas malkonataj. La historiisto lasas elgliti faktojn, kies kelkaj povis havi grandan reefikon sur la sociajn faktojn, kiujn li studas; la sociologo malkonas plej ofte grandan parton da sociaj formoj, kiujn li analizas.

Sed oni ne devus imagi, ke la tielnomataj ekzaktaj sciencoj estas multe pli tiaj ol iliaj fratinoj pli malsuperaj. La fizikisto, la kemiisto, la mekanikisto, la astronomo eĉ, kiu kulturas la ekzaktan Sciencon plej distinge, sur kiaj limigitaj bazoj estas starigitaj iliaj konstruoj! Ĉu Ajnŝtajn (germ.: Einstein) ne pridubindaj faris la fundamentojn de la moderna scienco, kiujn oni kredis, depost Njŭt'n (Newton), neskueblaj?

La scienculoj, oni diras, studas faktojn kaj esprimas tiujn ĉi faktojn, same kiel iliajn rilatojn, helpe de mezuroj. Ĉu iliaj mezuroj estus ekzaktaj, hazarde? Nenia mezuro estas ekzakta; neniam observantoj prijuĝas same iun ajn saman fakton; neniam sama observanto povas trovi du fojojn la saman nombron por la sama mezuro.

Pardonu, diros la scienculoj; estas vere, ke niaj mezuroj estas neekzaktaj. Sed ni scias, je kiom ili estas neekzaktaj! Jes, por paroli juste, se ni ne scias, ĉe kiu punkto preciza devas lokiĝi la vero, almenaŭ ni scias, inter kiuj limoj ĝi troviĝas.

Tio estas fakto tre grava, ĉar ĝi permesas al ni fari ĝustajn konkludojn el malĝustaj mezuroj. Ĝi permesas al ni diri, kiom ni komprenas pri la vero, kiel ni tuj vidos tion.

Ĉu la sociaj sciencoj, kiel la tielnomataj ekzaktaj sciencoj, havas la eblon fari mezurojn kaj koni la proksimumon de ĉi tiuj lastaj?

Sendube: iliaj mezuroj estas la dokumentoj. Ilia scienco pri l' proksimumo estas la kritiko.

De tie venas la fundamenta graveco de bone starigata dokumentumo.

Sur la dokumentumo la sociaj sciencoj, proporcie kiel ili volas esti indaj je tiu ĉi nomo, bazas la ekzaktan konon, de kiu rezultas la agreguloj.

Ekzistas vere io "aksa", kiel estus dirinta Furie (france: Fourier), io, kio depost ducent jaroj laboras pene por forpeli la dogmemon el la homa spirito, la antaŭjuĝon, la partiecon, la rutinon, la neracian akceptadon de disciplinoj, la blindan kredon, la religian spiriton unuvorte. Tiu ĉi io estas la scienca spirito.

Ĉiujn skuojn, kiujn suferis la homaro depost jarcentoj, politikajn skuojn, moralajn skuojn, ni ŝuldas al la religia spirito. Oni diris, ke la scienco estas granda revolucia forto; sed tio bezonas esti komentata: estas malĝuste diri, ke la scienco, en si mem, estas revolucia forto; ĝi estas male esence forto de progresanta evoluado. Se ĝi aperas revolucia, estas tial ke ĝi devas batali en sia antaŭenmoviĝo kontraŭ haltigan forton kaj konservatismon ĝenerale potencan pro ĉiaj maldiligentoj kaj ĉiaj malkuraĝoj de l' homoj. Tiel longe dum ĉi lastaj havas la superan povon, la socioj vivas en unu el tiuj statoj de evidenta stabileco, kiuj estas tiel bone priskribitaj de Sen-Simon (Saint-Simon); sed dum tiu ĉi tempo la scienco progresas, subfosas la akiritajn faktojn, superŝutas kaj fine forportas la baron, oni travivas tiam revolucion sekvatan de nova tempo de halto.

Tio estas tiuj daŭraj malligoj inter tio, kio estas, kaj tio, kion ni sentas, ke devas esti, kiuj kaŭzas la sociajn malbonojn, je kiuj ni suferas. Kaj oni povus difini la socialismon dirante, ke ĝi havas kiel celon fari en ĉiu momento, ke nia socio estu, sen prokrasto nek frotoj, ekzakte tio, kio ĝi povas esti en la nuna stato de niaj konoj.

La vera scienco neniam malkonfesas sin mem: ĝi nur celas malvolviĝi. Kaj, kvankam tio povas ŝajni iom paradoksa, la malnova scienco restas tiel vera kiel la nova: nur la proksimumo ŝanĝiĝis. La hieraŭa scienco estis vera maldetale, la hodiaŭa estas tia iom pli laŭdetale, kaj la morgaŭa estos tia ankoraŭ pli multe. La vero estas io, kio evoluas kun la stato de niaj konoj. Tio ne estas malkovro de Supre, sed demando de honesto en la inventaro pri tio, kion ni scias. La mekaniko de Njŭt'n restas ĉiam vera, dum oni rajtas malatenti ian termon duagradan enkondukitan de Lorenc kaj Ajnŝtajn; kaj oni havis la ideon pri tiu ĉi modifa termo nur sekve de progreso en mezuro, kiu faris ebla la faman eksperimenton de Miĥelson, kiu estis deirpunkto de l' tuta relativeca teorio.

La klasika mekaniko restos klasika longtempe. Kio falis teren, tio estas la dogmoj, kiujn oni kredis povi starigi supre, la jedistanca ago, la konservado de l' materio ktp. Sed almenaŭ la veraj scienculoj komprenis ĉiam ĝuste, ke la teorioj estas specoj de memorhelpiloj, elpensitaj por interligi la tre diferencajn fenomenojn kaj por permesi al la homa intelekto kunordigi siajn konojn; la kritiko konservas ĉiujn siajn rajtojn kaj donas sian ekpuŝon.

Ĉiu havas la rajton defendi tion, kion li kredas esti plej ekzakta, kaj ĝin apogi per la pruvoj, kiujn li akiris, kaj la polemikoj certe ne forestas en scienculaj medioj. Sed ĉiam pli malmulte oni pensas trudi al ĉiuj la akcepton de tia teorio per ministeria aŭ episkopa dekreto.

Se ankoraŭ ne la sama stato regas en la fako de l' sociaj sciencoj, tion kaŭzas la fakto, ke ĉi lastaj estas ankoraŭ starigitaj sur sistemoj, revoj, aspiroj, kredoj, sed ne sur ekzaktaj konoj.

C. Bonje (france: Bonnier).
Elfrancigis N. B.

LA FINANCA SUPERREGADO EN USONO

Multon ni aŭdas tra la tuta mondo pri la altkreskanta Usono. La konstante kreŝkantaj "ĉielskrapuloj" (altegaj domegoj) pensigas multiujn pri la fama historia Turo Babela.

Samtempe alia multe pli forta kaj signifa turo estas aperanta. Vera Turo Babela, kies alteco kvankam ne tiel videbla kiel la ĉielskrapuloj tamen estas pli signifa, ĉar ĝi tuŝas kaj kontrolas la veran ekonomian vivon de la popolo usona.

Tiu turo estas la ege kreskanta financa superrego. Kviete, sed firme tiu superregado de la banko estiĝas fakto. Tiumomente ni povas konstati, ke la usonaj bankoj kontrolas preskaŭ ĉiujn branĉojn de nia ekonomio.

Koncentrado de industrio en Usono estas afero ne nova, sed miriga estas ĝia disvolviĝo pli kaj pli rapidiĝanta. Ekonomistoj, aparte Skot Niring[1] (fama radikala ekonomisto) antaŭdiradis, ke la sekvanta ŝtupo en tiu ĉi koncentrado estos farata de bankoj. Ĉi-tiu profetaĵo nun efektiviĝas.

La industriaj kaj komercaj ejoj en Usono kaj iagrade ankaŭ en la tutmondo nuntempe estas ne nur kontrolataj, sed ankaŭ vere direktataj de la financistoj. La kombinado de industrio kaj komerco iom post iom forpuŝadas la malgrandan kaj mezan entrepreniston; tiun fakton ni tute ne bedaŭras. Ĉenvendejoj en preskaŭ ĉiu branĉo de podetala vendado anstataŭas la privatan vendejojn.

Ĉi tie ni volas atentigi pri tre grava fakto, t. e. la diferenco inter industria koncentrado kaj financa kontrolo. El ekonomia vidpunkto koncentrado de industria agado estas valora, ĉar ĝi malpliigas atingata la malutilojn kaj tiel estas pli alta produktonormo ĉe la sama elspezo da energio. Kontraŭe, financa kontrolado nenion aldonas al la produktkvanto, ĝi eĉ pliŝarĝas la koston de la produkto. Financistoj ne multe zorgas pri kosto aŭ produktonormo; ili postulas "dividendojn" kaj ilin ankaŭ ricevas.

Kiu pagas tiujn dividendojn? Kompreneble la produktistoj. Duoble la laboristoj usonaj (aŭ eksterlandaj) pagadas, por certigi la dividendojn. La financa kontrolo ebligas monopoligon de la produktado de artikloj konsumotaj kaj tiele povas fiksi la prezon deziratan. Aliflanke, la kapitalo de la nunaj komercaj kaj industriaj ejoj estas en formo de obligacioj kaj preferaj akcioj; procentaĵo je tiuj devas esti pagata antaŭ ĉio alia kaj ĝi enhaviĝas en la kalkulita kosto de la produkto kaj eventuale estas parto de prezo, kiun oni postulas de la konsumanto.

Dum la lastaj kelkaj jaroj ni multon aŭdas pri la prosperecο en Usono. Efektive la konservativa gazetaro ĉiam skribas pri prospereco kaj pruvas tion per la dividendoj. Ni ankaŭ tre bone scias, kiu tiujn dividendojn ricevas. Malgranda parto de la popolo posedanta la plimulton de la riĉoj en Usono, la posedantoj de la suprecititaj obligacioj kaj akcioj. En dolaroj kaj cendoj tiu prospereco vere ekzistas. La imposto je enspezoj tion ankaŭ montras. Konstante la enspezo usona ege kreskadas.

Kiel tiu financa superregado efikas sur la laboriston usonan? Profite? Apenaŭ! En la fiksado de vendprezo por iu artiklo la bankisto malprofitigas la laboriston. La parto de la bankisto devas esti pagata, la parto de la laboristo estas pli fleksebla. Se la dividendo ne estas rekta parto de la kosto, ĝi certe enhaviĝas en la fiksita vendprezo. Tiu fakto estas tre videbla. Laboristaj salajroj ne multe plialtiĝas, en kelkaj okazoj ili eĉ malplialtiĝas, dum dividendoj, kreskas; ankaŭ la valoro de la diversaj akcioj plialtiĝadas en furioza rapideco. La metiaj unuiĝoj en Usono dum la lastaj kelkaj jaroj ne tro fortaj estas pro diversaj politikaj internaj kaŭzoj. Tiu lasta fakto plifaciligas la plian ekspluatadon al la laboristo, ekz. en la mineja industrio, la teksa industrio ktp.

Ĝis nun la laboristo ricevadis nur malgrandan parton de sia produktado; la cetero plenigas la poŝojn de la entreprenisto, disdonisto (la tuta disdonada armeo estas tiel multnombra kiel la veraj produktistoj) kaj nuntempe ankaŭ la bankisto.

Tiu lasta, kvankam la plej juna, estas la plej intensa parazito. Grandan parton de la produkto li prenas, lia forteco kaj nuntempe lia kontrola povo faras lin multe pli malĝentilega sinjoro ol liaj parazit-fratoj.

Kiel tiu financa superregado efikas sur la laboristan movadon kaj progreson en la estonto, estas malfacile antaŭdireble. Nuntempe kaj ankaŭ en la proksima estonto ĝi ludos gravan rolon en la progreso de socialismo. Por kelka tempo ĝi estos la plej forta kontraŭulo de la laborista movado.

J. W., Novjorko.

[1] Angle: Scott Nearing.

EL SVEDIO

Kunlaboro

Dum la lasta jaro multe diskutita estas la temo pri kunlaboro inter laboristoj kaj fabrikposedantoj laŭ la recepto de angla sinjoro Mond (nun lordo Melĉet). La reakcia registaro kunvokis en novembro 1928 al kunveno kelkajn de ĝi elektitajn laboristojn kaj fabrikposedantojn por interkonsenti kiel eble plej efike raciigi la industrion pro la konkurenco sur la internacia merkato. La socialdemokrata partio plejmulte subtenis la konferencon, sed komunistoj kaj sindikatistoj akre kontraŭbatalis ĝin. Unu membro de la kompartio estis eksigata pro sia partopreno je tiu kunlabor-konferenco. La konferenco elektis komisionon, kiu daŭrigas labori por la t. n. "komunaj interesoj".

Kino

Kial "S-ulo" ne havas film- kaj teatropaĝon? Tiu arto ja estas tre internacia. Estus bone, se K-do ĉe apero de grava filmo recenzus ĝin, ĉar ofte film-anoncoj mensogas. Grandan intereson altiris al si la rusaj filmoj pro sia alta arta nivelo. Kiel ekstran pluson kino-posedantoj anoncas: "Malfalsa rusa filmo!" Ĉar kelkiam oni afiŝas "rusan filmon", kiu vere estas farita en Usono! Post malpermeso de "Potjamkin" la sveda cenzuro allasis "La Patrino", "Peka vilaĝo", "Tagoj skuegantaj la mondon", "Tri homoj" kaj kelkajn aliajn.

Lingvodiskuto

En la organo de la sveda komjunula asocio "La Batal-sonorilego" okazis diskutado pri la internacia lingvo lernenda de l' anoj. Multaj membroj-esperantistoj pledis por esperanto. La redakcio proklamas: "Esperanto ne estas utila. Ĝi ne estas kongreslingvo kaj ne havas socialistan literaturon. Anstataŭe lernu la germanan!" Kaj oni apogas sin je gvidantoj, i. a. Stalin, kiu diris, ke "esperanto artefarita kiel proletara mondlingvo estas maleblaĵo". (?!) "Stalin opinias, ke la nunaj lingvoj kunfandiĝos en unu mondlingvon post la tutmonda revolucio." (Ĉu Stalin esperas iĝi Metusalemo?) Alia proponas, ke oni radike plisimpligu la germanan. (Do la germanoj ankaŭ lernus — la germanan!) Fine ankaŭ aperis grakanta idisto, kies artikolon la redakcio titolas: "La facila kaj belega Ido rekomendata."

Grava decido

La socialdemokrata partiestraro decidis, ke la 38 jurnaloj de la partio depost 1-a de majo enhavu esperantan angulon kaj kurson.

Trelleborgano (7987).

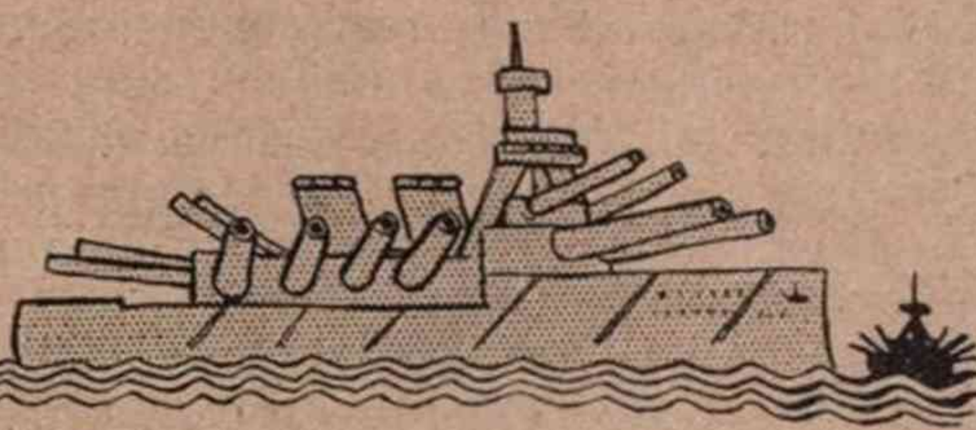
La Proletaro povos definitive emancipiĝi nur post kiam ĝi estos tutmonde unuiĝinta; por ke firma estu tia unuiĝo, komuna lingvo estas nepre necesa; sekve la laboristaj gvidantoj, kiuj malatentas la lingvan problemon, iel perfidas la interesojn de la Proletaro.

La pormilitaj elspezoj de Bulgario

Hodiaŭ preskaŭ ĉiuj homoj parolemas por paco, eĉ la plej militemaj politikistoj senĝene proklamas sin pacifistoj. En nia lando ankaŭ ne mankas tiaj hipokrituloj abomenaj okupantaj eĉ ministrajn postenojn. Tiel ekz. la ministro de la eksteraj aferoj Burov en publika antaŭelekta kunveno en iu urbo deklaris solene: “Se estas en Bulgario homo aŭ partio, kiuj havas la kuraĝon kontraŭstari la pacon, oni devas ilin enigi frenezulejon, por ke la lando evitu pluajn suferojn, kiuj povus trafi ĝin.“ Tio estas nur vortoj celantaj gajni voĉojn en la elektoj.

La faktoj tamen parolas tute la malon. Se oni faros pristudon de la ŝtataj buĝetoj antaŭmilitaj kaj nunaj, oni konstatos la fakton, ke la malgranda Bulgario elspezas por militaj celoj la plej grandan parton de siaj buĝet-elspezoj.

La buĝeto por 1929/30 ankaŭ ne faras escepton. La tuta buĝeta sumo atingas la ciferon de 6 miliardoj kaj 900 milionoj da levoj, el kiuj estas destinitaj por ministerio de la milito 1 miliardo kaj 121 milionoj da levoj kaj por pago de pormilitaj ŝuldoj 2 miliardoj kaj 106 milionoj da levoj, kio egalas preskaŭ ½ de la tuta buĝeto. La popolaj bezonoj estas fiksitaj je la sekvantaj sumoj:

892 mil. da lev. por ministerio de klero
200 „ „ „ „ „ „ agrikulturo
209 „ „ „ „ „ „ konstruado
156 „ „ „ „ „ „ popola sano

Malgraŭ tio, ke en nia lando la armeo konstanta estas tre malgranda kaj la armilaro diversspeca forprenita depost la lasta monda milito, la ciferoj montras, ke Bulgario estas unu el la plej militemaj ŝtatoj de la mondo. La apuda tabelo montras, kiel estas elspezataj nialandaj buĝetoj, en elcentoj:

Jaroj	1910	1915	1922—23	1923—24	1924—25	1925—26	1926—27
Por militaj aferoj	23,2	21,6	13,4	22,52	22,44	21,46	21,51
Por ŝuldoj . .	22,5	28	21,74	13,36	17,37	16,64	17,07
Por higieno . .	?	?	4,26	3,4	3,5	2,9	2,66
Por klero . . .	12,5	10,6	12,64	14,23	14,76	12,06	11,77

El tiuj ciferoj oni povas fari la konkludon, ke la militema Bulgario en 1915 tute ne diferencas de la “pacema“ Bulgario en 1927. Dum en 1915 la militistoj febre pretiĝadis por milito, aĉetante armilaron kaj diversajn militaĵojn elspezis por militaj celoj *21,6%* de la tiama buĝeto, nun, kiam oni nur por paco parolas, la samcelaj elspezoj atingas la ciferon *21,51%*, kio vidigas, ke la hodiaŭa Bulgario ne malpli militema estas ol tiu de 1915. Laŭ ĝenerala primilita statistiko Bulgario elspezas plej grandan parton el siaj buĝetoj por militaj celoj. La nombroj elokvente pruvas ĉi tiun penson:

Elspezoj por armado dum 1926, en elcentoj:

Aŭstrio	5,7	100
Germanio	7,3	128
Belgio	10	175
Norvegio	10,6	186
Danio	11,6	204
Anglio	13,7	251
Holando	14,3	276
Francio	17,7	286
Usono	16,3	334
Svedio	19	336
Ĉeĥoslovakio . . .	19,1	376
Bulgario	21,5	381
Italio	21,9	430
Rumanio	21,8	385

Por ke oni ricevu pli klaran kaj plenan ideon pri la militelspezoj de Bulgario, oni devas pristudi la subajn komparciferojn montrantajn, kian parton de la popola riĉo la ŝtatoj nuligas por hommortigaj celoj:

	%		%
Danio . . .	14,38	Francio . .	18,96
Belgio . . .	11,45	Italio . . .	17,72
Grekio . . .	14,65	Rumanio . .	17,26
Aŭstrio . .	14,71	Jugoslavio .	25,31
Svedio . .	15,5	Bulgario . .	30

Ĉu estas pli konvinka logiko ol tiu de la ciferoj, el kiuj oni vidas ke $^{1}/_{3}$ de la tutlanda riĉo estas uzata por malhonoraj celoj kaj malfeliĉigo de la vivo de laborema bulgara popolo? Vanaj restos la publikaj deklaroj de niaj politikistoj kaj ili neniun povos dormigi kaj erarigi per similaj mensogaĵoj. La popolo jam ĉion vidas kaj komencos postuli konton de la regantoj. T. S.

Por ke la Proletaro povu unuiĝi laŭ tutmonda skalo, komuna lingvo estas nepre necesa; esperanto pruvas ĉiutage jam de multaj jaroj sian taŭgecon kiel mondlingvo; sekve kiu ne lernas, ne aplikas kaj ne propagandas ĝin, tiu iel perfidas la interesojn de la Proletaro.

Letero el orienta Persio

Vojaĝaj impresoj

13. februaro per aŭtomobilo mi min direktis el Teheran orienton de Persio, urbon Meĥed, kiu distancas de Teheran je ĉ. 1100 km. Se iu iam envias min pro tiu vojaĝo, mi devas averti lin kaj konsili, ke li ĉiam malbenu tian veturon kaj tian vojon. Efektiva vojo ne ekzistas, ĉar nur proksimume du jarojn uzas aŭtomobiloj ĉi tiun trapasejon. Sur la tuta linio oni vidas nur dezerton, nudajn montojn, stepojn kaj ie neĝon. Ĉar ne estas rimarkebla ŝoseo, la grundo estas mola kaj tiom profunde marĉa, ke la tuta aŭtomobilo enteriĝas kaj ne plu povas daŭrigi. Tutan tagon oni devas penegi, por iel savi la maŝinon. Kaj kiam vi savis la maŝinon kaj esperas pri pli bona vojo, vi vane esperas, ĉar la sekvanta vojo estas eĉ pli malbona. Se ia parto de l' maŝino subite rompiĝus, oni devus piede marŝi ĝis la proksima vilaĝo, kiun en tiu linio bedaŭrinde vi povos renkonti nur tre malofte. Sed, por fari piede tiun vojaĝon, vi ĉiam devas pensi pri la danĝeroj, kiuj minacas vin en tiu vojo: oni nepre renkontas multajn malamikojn, kiaj estas: senakveco, sovaĝaj bestoj, rabistoj kaj perdo de la vojo, ĉar en la sablaĵo de la dezerto neniam restas videblaj la postsignoj de viaj paŝoj.

Jen okazo, kiun mi travivis: nia aŭtomobilo post kelktaga veturado fine atingis la dezerton Kavir, kiu etendiĝas ĝis 29 kilometroj. Ĉi tie nia maŝino enteriĝis. La pasaĝeroj persaj alvokis krie Allaĥon kaj unuvoĉe ĉiuj kantadis sovaĝe ian preĝon el Korano. Mi kaj mia kamarado afgano vidante, ke se ni perdos la tempon, ni povos perei, decidis tuj paŝi piede tra la tuta dezerto ĝis la vespero, ĉar pasigi la nokton en dezerto estas tre danĝere. Prenante kun ni iom da pano, akvo kaj ĉefe la pafilojn, ni antaŭeniris. Ni iris senripoze, sen rigardo malantaŭen, por nepre atingi la urbeton Niŝapur, ĝis kiu restis ankoraŭ ĉ. 55—60 km. Ni faris proksimume 22 kilometrojn, kiam malproksime, dekstre, ni ekvidis tute strangan bildon, kiu, kiel okazis, trompis nin kaj ni kvazaŭ estis la viktimoj. Tiu bildo montris ĉu riveron, ĉu la lagbordon kun ŝipetoj kaj konstruoj.

Ni estis ĝojigitaj pensante, ke fine ni atingis ian bonan urbon, kie ni povos iom nin freŝigi kaj ripozi. Tial ni rapidigis niajn paŝojn por kiel eble plej alproksimiĝi la strangaĵon. Sed vane. Ju pli rapide ni iris, des pli malproksimiĝadis nia vidita bildo. Ni iris piede la tutan vesperon, sekvantan tagon, ankoraŭ la vesperon kaj la nokton — ho ve, tute vane ni iris kaj esperis. Okazis trompiĝo: Tie la tero estis kovrita per neĝkolora sablaĵo, kaj kiam la radioj de suno falis sur la teron, de alia flanko la nuboj restigis ian ombron — de malproksimo oni povis tiel vidi la nomitan strangan bildon.

Ni estis trompitaj kaj perdintaj la vojon. Mia afgano ne plu volis daŭrigi, li havis febron. Post kelkhora restado ni decidis nin direkti orienten kaj nepre iradi, eĉ se denove io okazos, ĉar nenian savon plu ni havos, des pli ke finiĝis nia

PRI NEDERLANDO

Estis mia bonŝanco loĝi inter holandanoj dum 6 monatoj. Oni ne multe aŭdas pri ĉi tiu malgranda lando kun ĝia flegma loĝantaro. La homoj estas neekscitemaj, ĉefe pro la fakto, ke la lando estas akvoriĉa, t. e. en ĝi troviĝas pli da akvo en kanaloj ol en iu alia lando.

La varoj estas transportataj per

Harlemo, Adrian-baseno

ŝarĝoŝipoj laŭlonge la kanaloj. Pro tio mankas la tioma transporta bruo, kiu ekz. maltrankviligas la Londonajn stratojn, kiuj krome estas danĝeraj por promenantoj. Vojaĝante de Roterdamo norde al Harlemo aŭ de Harlemo al Amsterdamo, ambaŭflanke de la fervoja linio vi vidas akvon en fosoj. La lando estas treege plata kaj kuŝas sub la marnivelo, tiel ke rompo de akvomuro (digo) povus subakvigi la tutan landon.

En Britio oni opinias, ke la holandanoj ĝenerale estas romkatolikoj. Vere nur triono da ili estas katolikoj. Sed ĉi lastaj aparte organiziĝas en ĉiu sfero, tiel ke ekzistas apartaj romkatolikaj lernejoj kaj eĉ apartaj porlaboristaj sindikatoj.

La registaro planas nun konstrui novan digaron kaj sekigi la "Zujder-Zee", fosigante du grandegajn kanalojn, por enfluigi kaj koncentrigi la marakvon. Tiu reakirota lando senlaborigos la antaŭajn fiŝistojn; ĉi tiuj eble fariĝos paŝtistoj aŭ bulboplantistoj, kiuj kulturas por eksterlanda eksporto. La nove kreata lando nomiĝas "polder". Tiaspeca regiono ekzistas jam inter Harlemo kaj Amsterdamo, nomata Harlemermeer.

La meza salajro de l' laboristoj estas 35—45 guldenoj semajne (= 14—18 dol.) kaj la laboro plej ofte estas kompensata monate, ankaŭ la pago por pensiono, kiu kostas 60—80 guld. monate (24—32 dol.). Kompare kun laborista nivelo en Londono, la holandana vivnivelo estas sufiĉe alta.

Karbo transportiĝas laŭlonge la kanaloj kaj rekte ĝis la domoj. Por hejti fornon, oni ĉie uzas torfon, t. e. sekigita karbotero. Ofte ses ŝarĝoboatoj kun karbo iras kunĉenite.

En la lando laboras multaj germaninoj kiel servistinoj. Ili enmigris dum la postmilita inflacio, kiam en Germanio estis malfacile aĉeti vivbezonojn pro prezalteco. Por sin distri la holandano aŭ eniras bierejon aŭ, plej ofte, restas hejme kaj tiel trankvile vivas, aŭskultante radion aŭ babilante pri nenio, ĉar interesaĵoj mankas.

La arkitekturo por la novaj domoj estas tre fantazia. La klasika holanda domo montras ŝtuparan tegmenton; pro la marĉa grundo la domoj pleje estas nur 2-etaĝaj. Sed lastatempe aperis domoj kun plata tegmento. La fame konataj ventmueliloj grade estas anstataŭigataj per akvostacioj. Ili funkcias elpumpante akvon el subtero en la altan maron ekster la digoj. Pro la marĉa grundo la loĝantoj portas lignajn ŝuojn.

La klimato estas malsaniga kaj multaj homoj suferas pro tuberkulozo kaj somere pro malario, kiu venas de la nemoviĝema kaj malfreŝa kanalakvo. Ankaŭ la homoj kutimas malmulte manĝi dumtage kaj ĉefmanĝas vespere je 18-a horo.

Holando estas tre riĉa lando. Ĝi havas koloniojn ampleksajn en Orienta Hindio (insularo), de kie venas tabako, spicoj, oleo kaj kaŭĉuko. Krom tiuj posedoj oni devas konsideri, ke granda elcento de l' loĝantaro estas brutbredistoj aŭ florkulturistoj, tiel ke ne ekzistas klasekspluatado ĉe larĝa tavolo kiel en tipe kapitalista lando.

Kvankam nemoviĝema laŭ temperamento, la junularo interesiĝas ĉefe pri du aferoj: kontraŭmilitserva movado kaj eksterurb-marŝado al kamparaj domoj (naturamikaj). Ambaŭ movadoj submetiĝas socialdemokratan influon. Senlaboreco kaj domaĉoj ankoraŭ ekzistas en la ĉefurboj. La senlaboruloj faras protestmovadojn kontraŭ deviga laboro ĉe konstruado de vojoj. Pro deviga militservo la senlaborularo estas proporcie pli malalta ol en Anglio.

Por subteni la troan soldataron kaj policon kune kun ekleziuloj (ĉe lernejoj), la imposto por la laboristoj estas sufiĉe grava. Plej grandan imposton devas pagi fraŭlo, ĉar la registaro volas, ke li edziĝu kaj produktu soldatojn estontajn. La salajro estas impostata, se ĝi superas 40 guld. monate. Tio estas tre malalta nivelo kompare kun pensionkosto de 60—80 g. monate.

Ĉar la lando estas tiel ebena, ĝi estas ideala por la biciklistoj. Preskaŭ ĉiu homo biciklas ĉi tie. — La registaro ne permesas diskutojn publikajn, tial la holandano ne havas iun specialan ideologion. Ĝenerale la homoj estas reformemaj kaj filantropoj; ili emas helpi al senlaboruloj, sed tiu inklino miksiĝas kun katolika religiemo. La grupa vivo ekzistas ĉe ĥoroj, kiuj estas multe partoprenataj.

Ankoraŭ ekzistas multaj malgrandaj butikistoj. Grandskala industrio ekzistas nur en unu aŭ du lokoj, i. a. ŝipkonstruado, elektrolampa industrio, presejoj, petrolvendo pogranda kaj unu- du grandaj magazenoj. Pro religia disdividiĝo ĉe la sindikatoj kaj pro manko de grandindustrio la komunista vidpunkto pri socia regado de l' proletaro ankoraŭ ne estas tre disvastigita. Por tia mal-

Harlemo, Viand-Halo

granda lando ekzistas tro da gazetoj; oni trovas ekzemple tri specialajn gazetojn por la turisma movado, unu por la neŭtrala, unu por la laborista kaj unu por la katolikoj, kiuj ĉiam aparte organiziĝas[1].

En ĉiu provinco la homoj vestiĝas laŭ aparta maniero, precipe la virinoj

[1] Ankaŭ la policanoj fakiĝas laŭ sia religia kredo, same kiel la esperantistoj. Sed ĉe manifestacioj de senlaboruloj ekz. katolikaj policanoj ne hezitus levi la bastonon kontraŭ la kapo de samkredano organizita eble en katolika sindikato.

---

akvo kaj pan-provizo. Tute lacaj, rompitaj, senesperaj ni trapasis duonan tagon (la daton ni ne sciis), kiam ni subite vidis malproksime iujn figurojn. Tio estis la kamelkaravano iranta el Herat (Afganio) tra Turbat-i-Haidari al Niĉapur kaj Kuĥan. Ni estis savitaj.

Nia ĝojo freŝigis nin. Ni luis tuj du kamelojn kaj post du tagoj atingis la perditan kaj malbenitan Niĉapuron. Tie ni trovis okaze aŭtomobilon kaj post ok horoj finfine atingis la "sanktan" urbon Meĥed. Ĝi estas nomata "sankta", ĉar tie estas entombigita la mahometana apostolo Imam Riza. Ĉiujare vizitas tiun urbon miloj da mahometanaj filoj por savon plu ni havos, des pli ke finiĝis nia

akvo kaj pan-provizo. Tute lacaj, rompitaj, senesperaj ni trapasis duonan tagon (la daton ni ne sciis), kiam ni subite vidis Mahomed Kerim.

Tiel ni vojaĝis el Teheran ĝis Meĥed dum ĉ. naŭ tagoj, sen ripozo, malsatante, parte maŝine, parte piede kaj fine per kameloj. Al neniu mi konsilas fari tiun vojaĝon en "mirinda kaj bela Oriento", ĉar de la vivo al morto en tiuj vojoj estas nur unu paŝo.

El Meĥed ni devis turni nin al Ŝarif-abad, Turbat-i, Khaf, Birdjand, Neh, Dusdab. de kie oni vagonare povas atingi Kuetta (Beluĝistano), kaj Kandahar en Afganio.

SAT-ano, Ŝarif-abad.

aspektas mezepokaj kun blankaj ĉapeloj kaj or-ornamaĵoj por la oreloj, ankaŭ lignaj ŝuoj. La edukado estas tre bona. La infanoj vizitas ĝis la 16-a jaro la lernejon. Ili lernas francan kaj germanan lingvojn de 12-a—14-a jaroj kaj anglan de 14-a ĝis 16-a. Laborista eduka movado estas ankoraŭ malforta, sed kreskas. Por montri ĝian agadon, mi citu; ke dum la vintro ĝi luis plej grandan salonon 3-foje por montri 3 rusajn filmojn en Harlemo, kaj la salono ĉiufoje estis plenplena. Tamen ĝi ne aranĝas kursojn, kiel faras la Angla lab. kolegio de edukado.

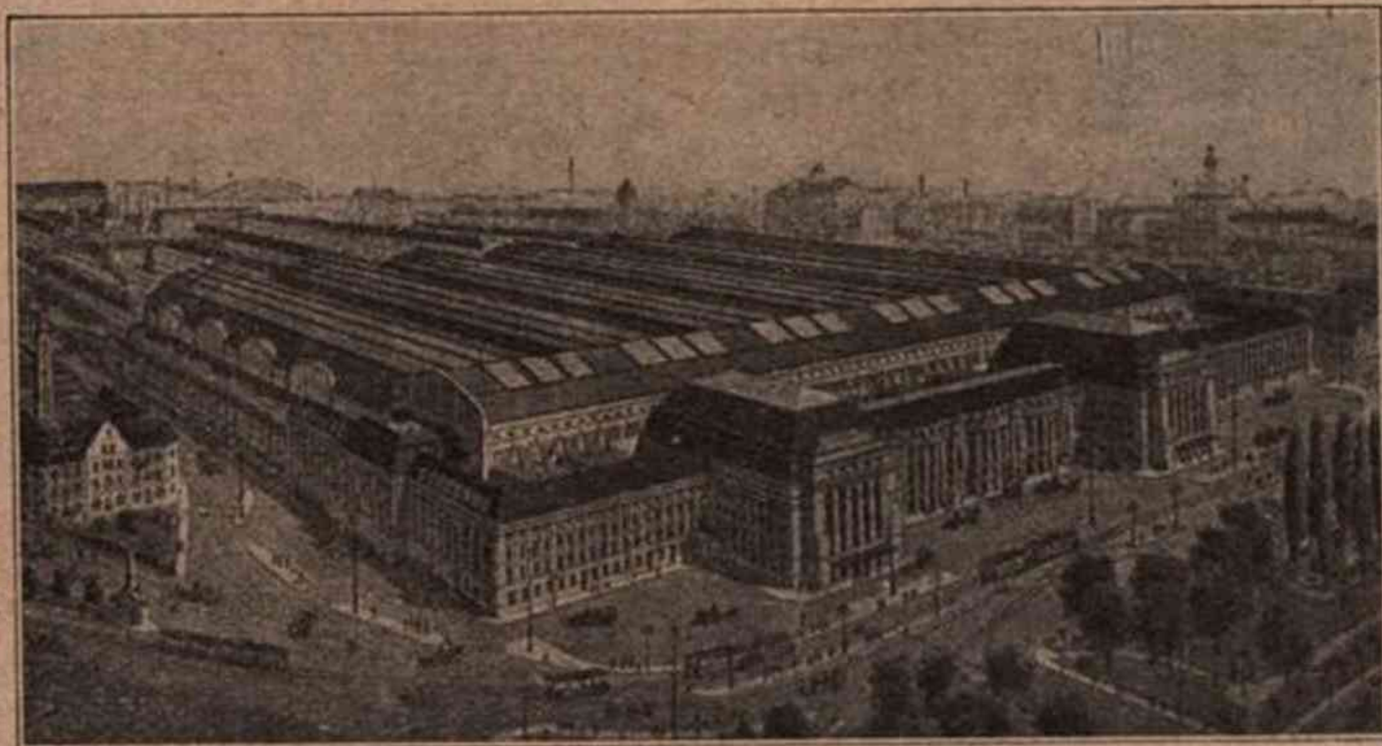
Kune kun la bankoj usonaj kaj britaj tiuj de Nederlando okupas la unuan rangon rilate al sekureco. Kvankam ekzistas multaj etaj komercistoj, la kredito de la lando estas centrigita en 5 bankoj kun sama kapitalo de 675 milionoj da dolaroj. El tiu kapitalo almenaŭ 30% estas tuj redoneblaj, dum kompare la Londonaj bankoj povus je tuja postulo redoni nur ĉ. 6½%.

I. F. (3398).

LEIPZIG

Informoj pri la historio de la germana fervojo kaj la Leipzigaj stacidomoj

La trafikiloj, kiuj nuntempe transportas pli rapide ol antaŭe de malproksime la homojn por intervidiĝi, kongresi ktp. al diversaj lokoj aŭ landoj, ankaŭ ĉi-jare transportos multajn K-dojn al la Leipziga kongreso. Sen la moderna trafikilo (fervojo), kiu ĝis hodiaŭ estas la plej grava institucio en ĉiuj landoj, la homoj ne povus tiel rapide kolektiĝi, interŝanĝi, aranĝi iun ajn aferon.

La ĉefstacidomo en Leipzig, la plej granda en Eŭropo

La unua germana fervoja pioniro Frederiko List kaj lia helpanto Gustav Harkot (por ambaŭ la fervojistoj starigis monumenton en la proksimo de la Leipziga stacidomo) donis al ni la bonan ilon, kiun siatempe la homoj ne sciis taksi.

Fr. List batalis kontraŭ la samaj malhelpoj kiel la unuaj pioniroj por progreso celanta unuecon en lingvoj, iloj kaj aliaj aferoj. Sed la progreson neniu povas haltigi, la fervojo disvastiĝis en ĉiuj landoj kaj terpartoj kaj hodiaŭ ne estas eble ekzisti sen ĝi.

En ĉiuj landoj oni postulas reformojn, la trafikaj necesoj kaj aliaj aferoj postulas kongresojn je la intereso de la fervojo, por krei internacian fundamenton por la administraj kaj organizaj aferoj. Tio, kio antaŭ jardekoj estis kontraŭbatalata, nun devas esti plibonigata kaj pli racie aranĝata, ne nur je nacia, sed ankaŭ je internacia skalo devas esti farataj interkonsentoj.

Multaj K-doj (precipe fervojistoj) scias pri la evoluo kaj historio de la fervojo en sia kaj en aliaj landoj, ili scias pri la malhelpoj de la tiamaj kontraŭuloj ktp. Sed la tempo progresas kaj venkas. En la jaro 1835 oni povis transdoni la unuan germanan fervojon inter Nürnberg kaj Fürth al la publika trafiko. La dua fervoja linio (parto de projektita fervojo inter Leipzig kaj Dresden) inter Leipzig kaj Borsdorf estis transdonata en la jaro 1837. Fondiĝis diversaj fervojaj kompanioj, kiuj konstruis kaj disvastigis siajn entreprenojn en diversaj regionoj. Tiuj kompanioj konstruis stacidomojn ktp. sen iu ajn kontakto kun la najbaraj kompanioj; komuna regulo pri la trafiko ne ekzistis, nek por la vojaĝantoj, nek por la interesitoj.

Iom post iom la ŝtatoj aĉetis la plej gravajn fervojojn, plibonigis, reformis ilin, kaj hodiaŭ nur malmultaj fervojaj kompanioj ekzistas. Ankaŭ en Leipzig estis diversaj fervojaj kompanioj; ili konstruis stacidomojn en la interna urbo, kiuj estis malhelpoj por la pli kaj pli ampleksiĝanta trafiko. En la parlamentoj oni postulis la forigon de la stacidomoj el la interna urbo kaj anstataŭigon per unu granda.

Post diversaj diskutoj inter la ŝtatoj, fervojoj ktp. oni akceptis en 1908 la planon por la nova stacidomo je la sama loko, kie staris tri malnovaj. La milito iom malhelpis ties finkonstruadon, sed en la jaro 1916 la lasta laboro ĉe la plej granda stacidomo en Eŭropo estis finita.

En tiu ĉi ĉefstacidomo certe multaj Leipzigaj esperantistoj kaj simpatiantaj laboristoj akceptos vin. Aranĝu, preparu vian vojaĝon al la germana laborista-centro.

TAGO EL MIA VIVO

Mi estas 24-jara kompostistino. Ĉiumatene mi ellitiĝas je la 6-a horo, surmetas laborveston kaj ordigas mian litaĵaron. Fininte ordigon de mia ĉambreto, mi purigas miajn dentojn kaj lavas mian vizaĝon kaj laste aranĝas mian hararon. Tuj poste mi iras al la laborejo, kiu troviĝas tre proksime de mia loĝejo. Tial mi bezonas nur kvin minutojn piede por atingi la laborejon. La laboro komenciĝas ĝuste je la 7.30-a h. Mi neniam manĝas matenmanĝon, sed nur trinkas tason da teo. De la 7.30-a h. ĝis tagmezo mi laboras starante. Tagmeze mi havas 30 minutojn da ripozo por tagmanĝi. Kiam la montrilo de la horloĝo montras la dekduan horon, mi ĉesas labori kaj kuras al publika manĝejo, kiu sin trovas proksime de la laborejo. Por tagmanĝo mi bezonas dek minutojn kaj dum la restantaj dudek minutoj mi legas ĵurnalon kaj iafoje skribas leteron.

De la 12.30-a komenciĝas dua laborperiodo, kiu daŭras ĝis 17.30-a vespere. Ĉiutage mi laboras dek horojn kaj malofte havas kromlaboron de du ĝis kvar horoj. Kiam mi forlasas mian loĝejon matene, mi kuraĝe paŝas kun repremita energio, sed post dek horoj da laboro mi revenas hejmen kun nevigla korpo pro troa laco. Je la 18-a vespere mi jam estas en mia ĉambro, sed ofte mi vizitas bibliotekon, ĉar mia ĉambro estas malvarma pro manko de hejto. Sed la legoĉambro de la biblioteko estas sufiĉe varmigita.

En vespero de ĉiu mardo, de la 20-a h., mi partoprenas kunsidon de SAT-anoj, kiuj loĝas en aŭ ĉirkaŭ Tokio. Mi ĉiam ĉeestas la kunvenojn. En tiu ĉi kunveno ni legas "Ŝtato kaj Revolucio" po 3 aŭ 4 paĝoj unufoje, en la lasta tempo, kaj post legado ni faras diskuton pri diversaj sociaj movadoj. Ok aŭ dek Ĝek-doj ĉiam kunvenas en tiu vespero.

Ĉiu sabatvespero estas al mi tre ĝojiga, kaj por legi aŭ skribi manuskripton, leteron kaj memorindan aferon mi sidadas ĝis la 24-a aŭ la 2-a de la noktomezo ĉe skribtablo, ĉar la sekvanta tago estas por mi tute libera.

Ĉiudimanĉe mi dormas ĝis la 9-a aŭ 10-a, se mi ne havas specialan aferon. Post ellitiĝo mi agas kiel ĉiutage kaj ĝis tagmezo mi lavas iom da vestaĵoj miaj. Posttagmeze de la dua kaj kvara dimanĉoj en monato mi havas kunvenon por studi nian lingvon, kaj trian dimanĉon posttagmeze estas kutima kunveno de nia grupo nomata "Klara Rondeto", kies membroj estas ekskluzive virin-esperantistoj, kiuj loĝas en aŭ ĉirkaŭ la urbo Tokio.

Mia naskiĝloko estas gubernio Okajama, malproksime de Tokio. Por lernado mi nur sole venis al Tokio kaj tage mi laboras en presejo kiel kompostistino kaj nokte studas niajn lingvon kaj movadon. Miaj gepatroj kaj gefratoj kunloĝas en urbeto Okajama, kaj mi sendas iom da mono al ili ĉiumonate el la mia malalta salajro por helpi ilian vivadon.

Hisano Mijake, Tokio.

SENNACIULA VIRINA PAĜO

Sub la kontrolo de Virina Sekcio de SAT. — Red. Adreso: Elma Adamson, Box 73, Göteborg, Svedio.

El la laboro de sovetiaj virinoj

Karaj SAT-aninoj! La soveta potenco kaj komunista partio plenumas fortegan batalon por la sensklavigo de l' virinoj. Depost la tago de sia fondiĝo la soveta potenco egaligis ĉiujn rajtojn virinajn kun tiuj de la viro, sed dume la eklezia kaj religi-etburĝa moraro en familio ankoraŭ alkroĉe tenas virinon en ekonomia kaj spirita neegaleco.

Entirado de la virinoj en socian vivon, jen la ĉefa tasko; organizado de l' nova socia moraro sur principo de kolektivismo (komunaj manĝejoj, vartejoj, lavejoj ktp.) por sensklavigo de l' virinaro.

Iom ni jam atingis, sed por estonto ankoraŭ restas ne malmulte da laboro. Retaro de institucioj por defendo de patrineco kaj infaneco jaron post jaro kreskas, atinginte nun en USSR nombron da 1838 ĝislernejaj institucioj, 6000 vilaĝaj infanvartejoj. Fondataj ĉe ĉiu klubo kursoj por studado de kudrado senpage donas al la virinoj ne nuran scion de kudrado, sed ankaŭ politikajn sciojn.

La soveta potenco, por liberigi la virinojn de l' kuirejo, konstruas en laboristaj centroj "kuir-fabrikojn", komunajn manĝejojn, lavejojn, sed dume ne tiomkvante, ke la tuta loĝantaro laborista estus priservata de ili.

Por plialtigo de l' kultura nivelo virina laboras ĉiuj organizoj. Sendiula unio speciale organizas laboron inter virinoj, precipe inter dommastrumantinoj, organizante en komunloĝejoj, domoj-komunumoj, loĝej-kamaradaroj kontraŭreligiajn interparolojn, ĉelojn de gesendiuloj, kontraŭreligiajn rondetojn, kaj virinoj jam forlasas la traputrintan moraron religian.

Antaŭ unu jaro okazinta II. kongreso de laboristinoj kaj kamparaninoj, anoj de sovetoj, montris, kiom elkreskis la aktivularo de laborulinoj jam partoprenantaj regadon en la lando soveta. Nuntempe en laboron de urbaj kaj vilaĝaj sovetoj estas entiritaj 153 600 laborulinoj, t. e. en la sovetoj estas laboristinoj 21%, kamparaninoj 12%. 2 821 000 virinoj estas anoj de sindikatoj, t. e. 27% de l' ĝenerala kvanto da sindikatanoj. En sindikataj gvidorganoj 9% estas laboristinoj (en 1923 estis nur 4%), en fabrikaj kaj laborejaj sindikatkomitatoj 19% estas virinoj. Konstante kreskas kvanto da virinoj en produktado; nun en industrio estas 771 000 virinoj.

Jam rimarkeblaj paŝoj estas faritaj por plikvalifikigo de laborulinoj. Nur dum la pasinta jaro estas plikvalifikigitaj 5000 virinoj; en profesiteknikaj lernejoj kaj kursoj lernis miloj da knabinoj, nun el konsisto de fabrikaj lernejoj 34% estas knabinoj.

Kooperativoj unuigas 3 milionojn da laboristinoj kaj kamparaninoj, ankaŭ laboristajn edzinojn. Kresko da virinkvanto en la komunista partio evidentigas iagradan politikan aktiviĝon: antaŭ 6 jaroj en la partio estis 8% da virinoj kaj nun 13%. Senĉese kreskas kvanto da laborist- kaj kamparan-korespondantinoj, kiuj per sia laboro disrompas ĉion malnovan kaj putran en soveta aparato sanigante kaj fortikigante ĝin.

Precipe forte frapas la okulojn plialtigo de l' kulturnivelo inter virinoj de malgrandaj nacioj, kie estas efektivigata larĝa propagando (fare de l' virinoj mem) por forigo de vizaĝkovrilo (ĉadra) — simbolo de sklaveco de l' virino.

Plej grandaj malfaciloj estas renkontataj de ni dum enkonduko de nia soveta privirina leĝaro en soveta oriento. Sed nun ankaŭ en ĉi tiu flanko ni jam havas grandegajn rezultojn: 50 000 orientaninoj estas membroj de

Moskvaj dom-mastrumantinoj en sia klubo

l' sovetoj, centmil estis jam delegitinoj, analfabeteco meze de orientaninoj estas forigata.

Unuvorte, kreskas kvanto da novaj virinoj scipovantaj batali por la rajtoj, trovantaj sian indan lokon en nova socio; greftiĝas novaj rilatoj al virino kiel al egalrajta kamarado. Jen estas niaj konkiroj post forigo de l' carismo, kiu ĉiel malklerigis la virinon. Tiutempe la virino estis, kiel diras proverbo: "Kokino ne estas birdo, virino ne estas homo — al ŝi estis fermataj ĉiuj vojoj al la klerigo kaj al oficpostenoj. Sed nun ni vidas, ke la virino partoprenas kaj okupas gvidpostenojn en regado de l' ŝtato kaj ankaŭ en industrio, kaj tial la virino defendas la sovetan potencon, kiu tutplene defendas virinajn interesojn. Vidante ĉirkaŭe kapitalistajn landojn, en kiuj la kapitalistoj furioze pretigas sin al milito kontraŭ USSR (fortega armado, konstruado de militŝipoj, murdado al niaj reprezentantoj jen en unu lando, jen en la alia, disrabado de sovetaj institucioj ktp.), multaj virinoj tute konscie aniĝas al militsanitaraj rondetoj, por esti pretaj ĉiumomente al la atako de malamikoj.

K-dinoj! malgraŭ grandaj atingoj ni havas vicojn da gravaj mankoj: ĉe ni estas ankoraŭ granda kvanto da analfabetoj kaj malklerulinoj, la malnova moraro kun siaj religiaj kaj etburĝaj superstiĉoj iafoje deflankigas kaj malheligas nin, ni ankoraŭ ne plengrade entiris laborulinojn en kooperativan laboron kaj fine, ni ankoraŭ malbone estas kunligitaj kun virinoj de landoj sklavigataj de l' kapitalo; sed ankaŭ ĉi tiuj mankoj kun via helpo kaj kun helpo de gelaboristoj de l' tuta mondo certe estos forigitaj.

Tial nia neprokrastebla tasko estas batalo por renversi la kapitalisman sociordon tute putran, sklaviganta gelaboristojn.

En nomo de laborulinoj-fervojistinoj de urbo Samara, V. Mironov (12 115).

Moralo en Nederlando

Feliĉe la ĉasteco estas savita en Nederlando. Denove la deputitaro montris sian "kristanecon". Jen! Estis prezentata al la 2-a Ĉambro nova leĝo, laŭ kiu estos subtenataj mone de la ŝtato malsanuloj kaj naskontinoj. Bona socia aranĝo! Sed... granda parto de l' popolo konsideris, ke estus nejuste, se ankaŭ needzaj patrinoj profitus de tiu leĝo. Alvenis petskribo (je la nomo de 80 000 virinoj), ke la leĝo estu tiel modifata, ke inter la patrinoj nur la "leĝaj" povu profiti el ĝi. 80 000 virinoj... precipe el kredulaj unuiĝoj, kiel Nederlanda Kristana Virinligo, Kristana junvirina asocio, Katolika asocio por protektado de junaj virinoj kaj knabinoj, Federacio de katolikaj virin-unuiĝoj, la Unuiĝo de fratina "helpo" ktp.

Tiuj virinoj opinias, ke kiam la leĝo jam antaŭe garantias al la needziĝinta virino monsubtenon en okazo de gravedeco aŭ nasko, oni subfosus tiel la ĉastan konscion de l' popolo kaj ke tiel oni atakus la socian signifon de la leĝa edzeco. Sed senbezone timis la petantaro. La 2-a Ĉambro akceptis la tiel ŝanĝitan leĝon! Ree staras sola la neleĝe edziĝinta patrino, kiu ofte bezonas pli da helpo ol alia.

Tiuj, kiuj batalas por pli bona sociordo, sekve ne povas akcepti la nederlandan edzec-leĝon, tiuj ne ektimos pro tiu aranĝo. Sed la patrinojn, kies infanoj ne konas sian patron, denove la ŝtato direktas al la domoj por "falintaj" virinoj, al la aziloj por tiuj, kiuj pekis kontraŭ la nederlanda ĉasteco. Kaj la patroj? Eble ili estas anoj de kristana unuiĝo "por dio kaj patrio", aŭ de "virinnobleco kaj vir-honesto"; ne estas la unua fojo, ke ekzistas rilatoj inter entreprenistoj kaj oficistinoj ktp.

Sed tiaj viroj estas "respektindaj homoj" kaj la "ĉastemuloj" nur trafas tiujn, por kiuj la vivo pro la senkonscienceco de l' patro de l' infano estas jam tro peza. Vere, la plejmulto da nederlandanoj havas ankoraŭ "severan" konvinkon. Virinoj tutmondaj! ni ĝis nun tute malsufiĉe agis por niaj rajtoj en la socio. Agu, por ke penetru en la kapojn de niaj kunulinoj iom da lumo, konvinku ilin, por ke la patrineco por ĉiu virino estu ebla kaj bela, ke ĉiu virino povu elekti la patron de siaj naskotoj, ke ŝi ne plu estu sklavigata de "ĉastaj" leĝoj! (12 720)

NIA POŜTO

1380. — Via trad. en venonta Virina P.
12 028. — Via versaĵo aperos.

Ĉirkaŭ la Diskutejo

Ĉe la konstato, ke ideoj esprimitaj en tre klara stilo povas tamen esti miskomprenataj, oni facile venus al konkludo, ke ĉiu parolo estas vana.

Vortoj! — bruo kaj konfuzo.

Jes ja, vortoj estas nur sensignifaj sonoj aŭ signoj, se la interparolantoj ne donas al ili la saman sencon. Kaj tio tre ofte okazas. Unu ekzemplon: kiam antropologo uzas la vorton r a s o, li donas al ĝi tute alian signifon ol tiu ĵurnalisto, aŭ tiu historiisto, kiuj parolas pri germana, franca, rusa ktp. rasoj. La unua bone scias, ke tiuj "rasoj" tute ne ekzistas. Kaj inter la fakuloj estas eĉ komprenite, ke klasigoj estas ofte nur konvencioj, objektive nepravigeblaj ĉiurilate.

Lingvistoj cetere asertas, ke sama vorto ne povas havi por du personoj a b s o l u t e la saman signifon. Ili plie argumentas, ke por la sama persono sama vorto eĉ ne havas tute la saman signifon en du malsamaj tempoj. Ĝi dependas de la momento, de la humoro, de la cirkonstancoj.

En ĉiu diskutado necesas do unue interkonsenti pri la preciza senco de la vortoj uzataj. Necesas ankaŭ, ke inter la diskutantoj ekzistu ia simpatio, ia sincera deziro kompreni. Anstataŭ tio bedaŭrinde ne malofte okazas, ke diskutantoj distordas, karikaturas la ideojn de la kontraŭuloj. Tiam regas ĉikanema spirito, ne sincera deziro pri interkompreniĝo.

Aliflanke, argumentado havas leĝojn. Ne estas permesite trudi konkludon el premisoj ne akceptataj de ĉiu diskutanto.

Iu diras: ĉiu SAT-ano devas sur kultura kampo batali kontraŭ la kapitalismo; la kapitalismo ne povas ne esti imperialisma; sekve ĉiu SAT-ano devas ankaŭ batali kontraŭ la imperialismo. Kaj tiel sin trudas la konkludo de tiu ŝajne ekvilibra silogismo. Ĝi tamen estas plene sofisma, kvankam la du unuaj premisoj estas akcepteblaj. Sed la dua premiso ne estas s a m e s e n c a kiel la unua; ĝi rilatas nur al io akcesora, neĉefa. En tio kuŝas la sofismo.

Kion signifas batali kontraŭ la kapitalismo? Tio signifas, ke per organizado, postulado, strikoj aŭ revolucio la ekspluatataro rifuzas liveri plusvaloron al la ekspluatantaro; alivorte, tio signifas, ke la laboristaro batalas por akiri sian ĝustan parton el la riĉoj, kiujn ĝi produktas.

Batali kontraŭ la imperialismo ne havas tian signifon. Ekzemple, la batalo de la poloj kaj ĉeĥoslovakoj kontraŭ la aŭstria, germania, rusia (cara) imperialismoj ne rezultigis, ke la laboristojn el Ĉeĥoslovakio kaj Polio ne plu ekspluatas kapitalistoj. La rezulto estas, ke kapitalistoj ne plu utiligas la ŝtatan perforton de Aŭstrio, Germanio kaj Rusio, sed tiun de Ĉeĥoslovakio kaj Polio por preni plusvaloron de la tieaj laboristoj...

Por ke ĉiu leganto pli bone ekkonu malindan argumentmanieron, mi ankaŭ starigu alian sofisman silogismon: Ĉiu SAT-ano devas batali kontraŭ la kapitalismo; la kapitalismo por ekzisti bezonas nepre la helpon de la scienco kaj tekniko; sekve ĉiu SAT-ano devas kontraŭbatali la sciencon kaj teknikon.

Ambaŭ silogismoj estas nur ŝajne ekvilibraj; fakte ili lamas kaj ilia konkludo estas trompa.

Por ke diskutado utilu, ĝi devas okazi laŭ serioza kaj lojala maniero, kun la nura celo trovi veron. Sed estas multe pli facile argumenti demagogie. Per incita al la sentoj, per narkota al la saĝo oni pli facile ŝtelakiras aplaŭdojn...

Tian gloron ne celu SAT-anoj. Se la agitecaj rimedoj, uzataj kutime en politikaj bataloj, enplantiĝus en nia Asocio ĝi perdus sian vivcelon, siajn vivpravigojn.

Per agitado oni konstruas sur sablo; per edukado, sur roko. E. L.

DISKUTEJO

Pri la programprojekto

Grava temo estas la problemo pri imperialismo. Regas pri tio granda konfuzo en ĉiuj laboristaj rondoj. Sed kial en "S-ulo" tro impliki la aferon? Kompreneble la povaj landoj rajtas ĉerpi naturajn riĉojn el sovaĝaj terpartoj. Sed ili ne rajtas sklavigi popolojn[1]! Tio okazas, kaj tio estas la ĉefa punkto laŭ mia opinio.

Estas strange, ke la paragrafo pri superpartieco kaŭzas diskuton. SAT ne povas aparteni nek al soc.-dem. partio nek al kompartio. Tio ne signifas, ke SAT estas burĝeca. SAT laboras kontraŭ la burĝaj partioj kaj institucioj, sed por kaj kun la laboristaj. Proletaro — burĝaro. Jen la disiga linio. Sufiĉas. Punkto. T r e l l e b o r g a n o (7987).

[1] Neniu sennaciulo deziras tion. Cetere, ĉu la proletoj en la "povaj landoj" ne estas ankaŭ "sklavoj"? La sennaciuloj opinias — prave aŭ malprave — ke nur la klasbatalo estas ŝaŭcela. — E. L.

Korekto. K-do 12714 sciigas nin, ke en sia artikoleto "Mobilizi", aperinta sub "Diskutejo", n-o 234, pĝ. 232, lin. 18 de malsupre en la 3-a kolono, li ne volis diri "ŝtelistoj", sed "stelitoj" en la senco de stel-ornamitaj militaristoj.

"Mobilizi"

Ankaŭ en la kolonoj de "S-ulo" moviĝas fantaziuloj. Nu jes, ankaŭ ili rajtas vivi. Certe la propono pri nomsubskriboj estas bonintenca, sed kredeble senefika. Lastatempe la II-a Internacio sin okupis pri sendigado de petskriboj el ĉiuj urboj kaj vilaĝoj de sia agadejo al la malarmiga komisiono, kiu kunvenis en Ĝenevo la 15. aprilo. Ĉu la kapitalistaj ŝtatistoj obeos al amasoj da paperoj kun petoj pri malarmado? Tute ne. Ili cedos nur antaŭ pli severaj faktoj. La sola granda pac-faktoro estas la internacia laboristaro unueca, solidara. Ĉu la socialistoj denove eliros por pafmortigi unu la alian kiel en 1914? Ĉu la laboristoj ankoraŭfoje oferos sian sangon pro la grandega mensogo pri la "patrolando"? La laboristoj devos ĝenerale kaj internacie ekstriki ĉe militokazo kaj turni la armilojn kontraŭ siajn subpremantojn. Tio estas la sola rimedo por malebligi denovan hombuĉadon. Sed multaj laboruloj ankoraŭ pensas laŭ naciema kaj burĝa maniero, nutritaj de tiaspeca gazetlegaĵo. Esperanto havas en paca celo grandegan taskon: interfratigi diverslandajn popolamasojn (ne nur trompemajn gvidistojn).

T r e l l e b o r g a n o (7987).

Eĥo de l' Pariza Komuno en la cara Rusio

La grandioza obtuz-bruo de l' glora Pariza Komuno trovis sian resonon ne nur en Okcidenta Eŭropo, sed ankaŭ en malproksima Rusio. La unua folio-alvoko sub titolo "Pendigilo, perioda folio S. Petersburg" kun subskribo de l' verkinto "komunisto" estis presata jam meze de aprilo 1871. Ankoraŭ tri folioj aperis dum la dua duono de aprilo kaj la unua duono de majo. Ĝia eldonkvanto estis 10—12 po numero. Por disvastigi ilin, estis uzataj ĉiuj manieroj: per poŝto (en fermitaj kovertoj). Krom tio ili estis subĵetataj sur la ŝtuparoj kaj estis enŝovataj en serurtruoj de l' pordoj.

Pri la komencita revolucio en Parizo, pri neceso komenci revolucion ankaŭ en Rusio, pri atako kontraŭ la ekzistanta ordo kaj potenco kaj pri starigo de l' egaleco — ĉio-tio estis presita en la unua numero de l' folio (13. aprilo).

La alvoko al la sanga venĝopuno, kiu nur povas konduki al la venko de l' revolucio kaj pereo de l' malnova ordo — estis presita en pluraj numeroj en artikolo "Kion ni volas?"

La alvoko subteni la revolucion komencitan en Parizo — lokiĝas en la lasta n-o (de 14. majo). "Estu nia modesta alvoko la komenco de tiu resono... elpaŝu al la batalo kontraŭ la ĉirkaŭantaj rabistoj... Al la armiloj! Al la armiloj!"

Kelkaj ekzempleroj de tiu folio estis liverataj eĉ en provincon, kiel ekzemple, al Rostov kaj Niĵni-Novgorod.

N. Gonĉarov, oficisto en ampleksa fabriko en Lesnoj (apud Leningrado), estis la aŭtoro de tiuj folioj. Havante primitivan stablon, li mem kompostis kaj presadis ilin ĉe si. Sed tio ne malhelpis, ke la deko da folioj, kiujn permesis tiu primitiva maniero, estu bone legataj kaj klaraj.

Gonĉarov estis poste devigata forveturi Vilnon, ĉar la polico trovis lian postsignon. Sed en julio 1871 li estis arestata en la sama urbo.

"Pro presado kaj disvastigo de verkoj, kiuj celas veki malrespekton al la plej alta potenco kaj same celas veki al ribelo", la apelacia juĝejo kondamnis Gonĉarov je 6 jaroj da punlaboro en fabrikoj, kaj post plenumo de l' laboroj por ĉiama loĝado en Siberio.

Tiel la malnova ficara ordo agadis kontraŭ la unuaj hirundoj, la unuaj antaŭsignoj de l' senevita proletara revolucio. Ni avangarduloj — SAT-anoj — ŝatas la memoron pri la gloraj komunanoj de Parizo kaj tiuj kuraĝuloj, kiuj jam tiam tuj ekkomprenis la signifon de l' Komuno.

Estu ili senmortaj en nia memoro.

S. K u d r j a v i c k i, Dnepropetrovsk.

TRA ESPERANTIO

MI ANKAŬ ESTAS ESPERANTISTO

La sekvanta rakonteto, kvankam ne eksterordinara, montras trafe, kiel esperanto konkiras al si cerbojn kaj korojn de l' laboruloj, plenigas ilin per entuziasmo kaj fervoro kaj kreas bazon por definitiva venko. Red.

Mi estas 30-jara lignaĵisto, nuntempe senlabora. Esperanton mi komencis lerni en januaro 1928. Estinte ankaŭ senlabora pasintjare en la sama tempo, mi vagadis tra la kluboj kaj okaze ĉe l' klubo de fervojistoj mi renkontis surskribon: "Rondeto de esperantistoj". Mi eniris ĉambron kaj venis ĝuste al ĵus malfermita kurso. Mi aliĝis al la lernantaro kaj scivoleme komencis lerni la internacian lingvon, kiu sonis por mi tre larĝe kaj alloge. Mi ne kredis ĉe la unua leciono, ke la lingvo estas tiom simpla kaj facile lernebla. Sed vizitante plue, mi konvinkiĝis, ke ĝia scio estas tre facile akirebla por ĉiuj, ĉar ni jam post 2—3 lecionoj povis skribi, legi kaj paroleti. Mia ĝojo kreskis kun ĉiu tago, pro tio ke ni baldaŭ povos interparoli kun la tuta mondo. Sed kiom mi estis miregigita, kiam mi eksciis, ke la lingvo ekzistas jam 40 jarojn! Kie ĝi estis, la trezoro? Kial ĝi ne estis uzata de l' Proletaro, al kiu ĝi laŭ rajto apartenas? Poste mi al mi klarigis, kie ĝi estis.

Do, mi daŭrigis la studadon. Post 2 ĝis 3 semajnoj ni jam komencis korespondi kun eksterlando. Kiom granda estis nia ĝojo, kiam ni povis kompreni per unu fojo germanojn, francojn, anglojn kaj aliajn. Ni eĉ havis okazon interparoli kun unu viva Latva esperantisto, kiu vizitis nin printempe.

Ni plue perfektiĝis. Kelkaj el ni jam SAT-aniĝis. Ni abonis "S-ulo"n; per ĝi ni interrilatas kun la tuta mondo. Rigardo nia sereniĝas kaj hela radio de lumo atingas nin.

Subite nin, dum tute hela serena tago trafis fulmotondro, farita de iuj sufiĉe aŭtoritataj rusaj K-doj, kiuj parolis kontraŭ esp-o ("S-ulo" 224). Konsternitaj ni kelkaj Gek-doj ne tre baldaŭ rekonsciiĝis, ĉar niaj lokaj esp. gvidantoj ankoraŭ iom tondris: ke necesas lerni naciajn lingvojn... Okaze de tio mi sentis grandan doloron. Mi opiniis, ke la karan lingvon oni denove entombigos por kelkdekoj da jaroj. Sed nun mi komprenis, ke ĝi ne estas entombigebla, ke ĝi nur komencas eltombiĝi. Multaj laboristoj ankoraŭ ĵus komencas ekscii pri esp-o. Sed kiam ili ekposedos ĝin, ili jam ne povos ĝin forĵeti, ĉar ĝi estas la plej fidela ilo por interkompreniĝo, la plej simpla por ellerno, la plej necesega por sindefendo de l' tutmonda Proletaro. Ekzemple, mi tuj ĵuras, ke mi neniam forlasos esperanton, dum mi estos viva. Mi ĉiam, laŭ miaj povoj, penos disvastigi la karan lingvon, mi ĉiam penos transdoni al miaj samsortanoj-laboristoj la ideon, kiun mi tiel profunde ekamis.

Atestu la artikoleto tion, kion mi ĵus diris, por ke mi neniam forgesu la ĵuron! Mi jam gvidas du rondetojn, el kiuj mi nepre varbos kelkajn K-dojn. Tion mi proponos fari al aliaj K-doj responde al kontraŭuloj de esperanto.

Mi estas esperantisto!

L. Artemjev (12 685), Samaro.

Radio-rubriko

Antaŭ longe nia "S-ulo" havis "Radiopaĝon". Ŝajne ĝi naskiĝis antaŭtempe, almenaŭ ĝi ne vivis longe. Tamen la radiomovado estas por ni, esperantistoj kaj SAT-anoj, treege grava. Radio estas unu el tiuj teknikaj atingoj, kiuj evidentigas la neceson de mondolingvo kaj helpas al ties enkonduko. Aliflanke, multaj SAT-anoj posedas radioricevilon kaj interesiĝas pri esp. elsendoj, pri esp. propagando ĉe radiostacioj ktp.

Necesas do Radiorubriko en "S-ulo". Tia rubriko ne estu teknika. Ĝi ne enhavu tion, kion ni ankaŭ povas trovi en nacilingvaj radiogazetoj. Ĝia karaktero estu esperanta. Ĝi devos regule informi pri esp. elsendoj de diverslandaj stacioj. En ĝi ni priparolu metodojn kaj rimedojn de esp. propagando ĉe radiostacioj. Eble ni en ĝi eĉ povus publikigi la en la tutmonde komprenata lingvo "muziko" elsenditajn programpecojn de stacioj, pri kiuj eŭropaj radiogazetoj ne donas informojn. Plie la K-doj, kiuj prizorgas la esp. aranĝojn ĉe radiostacioj povus en ĝi raporti pri siaj spertoj, pri la de la koncernaj stacioj ricevitaj esp. korespondaĵoj ktp.

Estas evidente, ke la redaktoro de "S-ulo" ne povos redakti tian rubrikon. Necesas trovi kompetentan K-don, kiu povos kaj volos prizorgi ĝin. Tial mi petas ĉiujn K-dojn, kiuj interesiĝas pri ĉi tiu afero, konigi al mi sian opinion.

G. P. de Bruin, Twekkelerweg H 187 g, Lonneker (Nederlando).

Skribu al radio-stacioj!

Sendube la radio-stacioj pli multe emus akcepti esp. on en siaj programoj, se ili ricevus pli da petoj pri tio el eksterlando. Tial ĉiu radioamatoro regule sendu tiajn petojn al la radiostacioj. Plej bone estus, ke ĉiu grupo komisiu al unu el siaj membroj, kiu posedas ricevilon, plenumi tiun taskon. Se ĉiu grupo en ĉiu semajno unufoje skribus jen al unu jen al alia stacio, tre bona kaj utila laboro estus farata. Kaj la elspezoj por la grupo ne estus tre grandaj.

Aliflanke estas nepre dezirinde, ke la stacioj, t. e. iliaj esp. perantoj, respondu, ĉu senpere, ĉu per la esp. gazetoj, al la skribintoj. Nuntempe i. a. la stacio Moskvo ofte petas al la aŭskultantoj skribi al ĝi, sed ŝajne neniam respondas al iuj petoj! Tia ne estu nia konduto!

Radio-amatoroj aŭskultu la elsendojn de la Asocio de Laboristaj Radio-amatoroj (VARA, Hilversum, ondo 1071), ĉiusabate post la 20.40-a kaj dimanĉe

La konstruo (oficejo kaj studejoj) de la Asocio de Laboristaj Radio-amatoroj (VARA) en Nederlando. (Vidu en "S-ulo", n-o 229.)

(ĉiudusemajne) de 18.40-a ĝis 20.10-a (MET) kaj ne forgesu skribi al VARA, Postbus 50, Hilversum, Holando, petante disaŭdigon de ĝiaj programoj en esperanto.

Kelkaj demandoj

1. Antaŭe la radio-stacio en Moskvo (1450 m) aŭdigis je la 23-a horo (MET) 12 batojn de horloĝo-sonorilo kaj melodion de Internacio. En Nederlando (eble ankaŭ alilande) multaj K-doj ĝoje aŭskultis tiun "noktsaluton" el Sovetio. Lasttempe oni nur aŭdas la 12 sonorilbatojn, sed ne plu la Internacion. Ĉu oni ne plu elsendas ĝin?

2. Ĉu la radio-koncerto je 21. 1. 1929 anoncita en "S-ulo" n-o 223 ne okazis? Ni aŭskultis, aŭskultis, sed aŭdis nur ruslingvajn paroladojn. Ŝajne ankaŭ aliaj nederlandaj K-doj ne aŭdis ĝin, ĉar la gazeto "De Tribune", kiu plurfoje anoncis la elsendon, neniam enhavis raporteton pri ĝi.

Skribinte al Poŝtkesto 701, Moskvo, mi ne ricevis respondon.

3. Ĉu Moskvo ne plu elsendas esp. lecionon kaj esp. resumon de la semajna programo? Oni bonvolu informi!

Pri la aŭdeblo de sovetiaj stacioj

Multaj K-doj radio-amatoroj precipe interesiĝas pri sovetiaj stacioj. Ni reciproke informu nin pri ties aŭdeblo. Loĝante en orienta parto de Nederlando, mi ricevis per 3-lampa aparato Moskvon (nun multe ĝenatan de Varsovio — 1400 m.), Leningradon (ŝajne ĝenatan de telegrafiaj signaloj), Minsk (malforte) kaj ŝajne alian stacion, kiu elsendis dum januaro-februaro lundon vespere kurson pri angla lingvo. La instruinto finis per la vortoj "good night, comrades". Kiu estas ĉi lasta stacio? Ĥarkov-on mi ĝis nun ne aŭdis; verŝajne Königswusterhausen (1650 m.) malebligas ĝian ricevon. G. P. de B.

Minska Radio-Stacio

Minsk, Universitetskaja 16, ondlongo 649,6 m., disaŭdigos en majo jenajn paroladojn:

Majo

1. 20.15—20.45 h. Unuamaja koncerto k parolado;
6. 20.15—20.45 h. Blankrusia teatro;
20. 20.15—20.45 h. Esperanta Radio-gazeto;
27. 20.15—20.45 h. Sporto en USSR.

Rap. Dim. Snejko.

FAKAJ KUNSIDOJ
dum la 9-a SAT-Kongreso

Ĉu ĉiu K-do atente studis la unuan alvokon rilate fakajn kunsidojn, kiu aperis en n-o 236 de "S-ulo"? Ni ripetu, ke la K. K. penos, tiel aranĝi la fakajn kunsidojn dum la 9-a SAT-Kongreso, ke ĉiuj fakoj havu okazon, detale diskuti siajn specialajn demandojn. Zorgu, ke ne nur SAT-anoj, sed ke partoprenu tiujn fakajn kunsidojn oficialaj reprezentantoj de laboristaj organizoj neesperantistaj. Senprokraste diskutigu tiun demandon en viaj organizoj k atentigu, ke post kelkaj semajnoj vi ekscios pliajn detalojn pri tiuj kunsidoj.

Kongres-Komitato de l' 9-a SAT-Kongreso.

Junulara fakkunsido

SAT-junularo de Leipzig speciale alvokas la junularon en ĉiuj regionoj, grandamase partopreni la 9-an SAT-Kongreson. Merkredon, la 7-an de aŭgusto, okazos en popoldomo fakkunsido de la SAT-junularo. Kiu intencas partopreni tiun fakkunsidon, jam nun interrilatu kun K-do Rudi Hofmann, Landsberger Str. 28, II, r., Leipzig N 22 (Germanio). Informojn vi ricevas kontraŭ aldono de respondkupono internacia; germanianoj kontraŭ afranko.

SAT-junularo Leipzig.

Fakkunsido de liberpensuloj

okazos merkredon, la 7-an de aŭgusto, en popoldomo de Leipzig. Ĝin partoprenu i. a. oficialaj reprezentantoj de liberpensulaj organizoj. La "Liberpensula Sekcio de SAT" petas, sendi demandojn k proponojn al: K-do Kurt Klaps, Karpfenseigen 12, Danzig.

Kurt Klaps.

Sukcesigu nian 9-an

La antaŭlaboroj por nia 9-a jam vigle progresas. Jen ni reproduktas poŝtkarton, eldonitan de la Kongresa Komitato. Ĝi estas farita per foto-presado kaj aĉetebla ĉe K-do Walter Kampfrad, Löbauer Str. 35, ptr., Leipzig N 24.

9. SAT Kongreso 4-10 Aŭgusto 1929

Prezo: 6 ekz. 0.50 mk. kaj 14 ekz. nur 1.— mk. Profitu ĉi tiun favoran okazon propagandi nian 9-an, por ke ĝi fariĝu plej impona manifestacio por nia movado.

Antaŭkongreso en Breslaŭ

Ĉiuj Ge-SAT-anoj venontaj de oriento al la 9-a SAT-Kongreso, nepre restu 1—2 tagojn en Breslaŭ (germ.: Silezio). La SAT-anoj de Breslaŭ sciigas al ni jenajn detalojn:

La SAT-anoj alvenontaj vendredon (2. 8.) kaj sabaton (3. 8.) ĉe la stacidomo estos renkontataj de Breslaŭaj laborist-esperantistoj. La kunvenejo de la Antaŭkongreso estos la sindikata domo laborista. Sabaton okazos komuna vizito de la tombo de Lasal' (kiu: certe al ĉiu K-do estas konata kiel pioniro de la laborista movado). Krome la Gek-doj vizitos bakejon de la konsumkooperativo "Vorwärts" (Antaŭen). Sabaton vespere je la 16-a horo estos oficiala interrenkonta soleno kaj je la 20-a horo publika propagandkunveno poresperanta. Dimanĉon, la 4-an de aŭgusto, matene je 5.30-a horo komuna (karavana) veturo al Leipzig. La komuna veturo garantios profiton moralan k ankaŭ financan.

Neniu K-do do preterlasu la okazon, por partopreni la antaŭkongresan renkontiĝon en Breslaŭ. Anoncu vin por tiu partopreno jam nun ĉe: K-do Willy Thielking, Vorwerkstrasse 62, Breslau (Germanio).

KONCERNAS REFERENDUMON

Fine de aprilo ni dissendis la voĉdonilojn al la aktivaj membroj de SAT. Pro monŝparo ni aplikis ĉiajn eblojn de dissendo, parte ni sendis al la perantoj kolektive, parte al la membroj rekte. Ni petas niajn perantojn bone funkcii en ĉi tiu malgranda servo por la Asocio. Estas ankaŭ rekomendinde, ke la perantoj kolektu la voĉdonilojn kaj kolektive resendu ilin, ĉar per ĉi tiu procedo li mem ŝparus afrankon.

Ni akcentu, ke nur la aktivaj membroj, kiuj pagis sian nunjaran kotizon, t. e. por la jaro 1929, rajtas voĉdoni. Do, kiu ne jam pagis sian kotizon por 1929, tiu nepre tuj faru ĝin.

Donacoj al SAT kaj ĝiaj organoj

Fera Gvardio: Jeleznjakov (Samara) brikoj por dec., januaro, febr. k marto 4.— rubl.; Bajenov (Ĉita) por jan., febr. k marto 3.— rubl.

Municio: 5634 — 1 rubl.; 670 — 5 guld.; 7520 — 0.90 mk. g.; 2419 — 1.50 mk. g.; 1852 — 1 mk. g.; 10 085 — 1.50 mk. g.; 1896 — 3 rubl.; 4517 — 2.10 mk. g.; 7921 — 1 mk. g.; 710 — 1.50 mk. g.; 5327 — 31.79 rubl.; Nevola trompetinto — 10 rubl.

Pri organizado de kolektiva korespondo

Kun la rimarkigoj faritaj de K-do Boubou en n-o 229 de "S-ulo" mi tutplene konsentas. Estas vere, ke niaj K-doj tute ne scias utiligi sian trezoron de eksterlandaj korespondaĵoj. Tiuj plej ofte post lego kuŝadas en iu angulo. Sed la publiko volas vidi la praktikan valoron de esp-o, nur poste ĝi konvinkiĝos pri neceso ellerni ĝin. Krome por ni, laboristoj, ne estas eble elspezi multon por afranki leterojn al eksterlando. Anstataŭ kun 20 landoj ni povas korespondi nur kun 5. La atentinda propono de K-do Boubou montras, kiel ni malkare sukcesus interrilati ankaŭ kun K-doj el la ceteraj 15 landoj.

Ni ne longe parolu, ni rapide agu! Mi proponas, ke ĉiu K-do, kiu per skribmaŝino aŭ per hektografilo povas multobligi cirkulerojn, arigu nombron da korespondantoj el diversaj landoj. Ĉiu rondano sendu nur unu leteron pri la koncerna temo al la multobliganta K-do, sed ricevu per cirkulero la kunlaboraĵon de multaj diverslandaj K-doj. Grave estas, ke "S-ulo" kaj Esp-Servo ekhavu kopion de ĉiu cirkulero.

"Rondo de kolektiva korespondado serĉas por kunlaboro je komuna cirkulero korespondantojn en... pri..." Tiaj anoncoj en la estonto neniam malestu en "S-ulo". Ankaŭ tio estos "Nova paŝo antaŭen!"

G. Niĉe (3018).

IX. KONGRESO DE FEO (FRANCIA LEA)
en St. Etienne

La Kongreso de LEA por franclingvaj regionoj (F. E. O.) okazis dum la paskaj tagoj en la Laborborso de Saint-Etienne (Loire). Partoprenis ĝin 44 K-doj. 14 grupoj estis reprezentataj. K-do Launay el Tours estis elektata prezidanto. 9 delegitoj de la kongresurbaj laboristaj organizoj alportis salutojn al la Kongreso. Post legado de multaj salutleteroj de alilandaj esp. organizoj, K-do Glodo, je la nomo de la estraro, prezentis la moralan raporton. Ĉi tiu montras malrapidan, sed senĉesan kreskon de la movado. La anaro nombris, en decembro 1928, 825 membrojn (lastjare 728), el ili 625 en Francio, dispartigitaj en 47 departementoj; 200 en Belgio; 1 en USSR. La svisa sekcio, malvigla, reorganiziĝis post interkorespondado kun K-dino Danneil (Genevo). K-do Robert raportis pri la perletera kurso: 360 informpetoj trafis lin (295 en 1927), el kiuj rezultis 280 enskribiĝoj al la kurso aŭ libroaĉetoj. En Belgio tiu kurso rivevis 52 informpetojn, el kiuj rezultis 31 lernantoj. Perfektiga kurso per korespondo funkcias depost lasta majo. Enskribiĝis 65 lernantoj. Dum la jaro oni vendis 1388 ekz. de "Plena Racia Kurso" (909 lastjare), 378 broŝ. "La Langue Internationale" de E. Lanti (265 en 1927), 4800 ekz. de "Elementa Kurso". La Prolet-Informservo, kiun gvidas K-do Chamarre, tradukis 113 informojn el la SAT-gazetservo. 180 enpresoj estis kontrolataj en 20 gazetoj (16 en Francio, 4 en Belgio; laŭtendenĉe 5 komunistaj, 6 socialistaj, 5 sindikatistaj, 2 eksbatalintaj, 1 liberpensa). La financa situacio estas kontentiga. Aprobinte ĉiujn raportojn, la Kongreso debatis pri la Konvencio inter SAT kaj LEA de Göteborg kaj pri la proponoj de la Direkcio de SAT. La Konvencio estis aprobata. (La Pariza grupo aprobis ĝin kontraŭ 3 voĉoj.) Vigla debato okazis pri la prezaltigo de la Kurslibro, proponita de la estraro. Kelkaj grupoj kontraŭstaris la proponon. Post raporto al la grupoj en la Bulteno la estraro findecidos. La Kongreso ne opinias utile kreon de speciala bulteno por LEA samformata kiel "La Lernanto" ĉe "S-ulo", sed akceptas la afiŝ-proponon de la SAT-Direkcio. Post vigla diskutado oni decidis eldoni specialan flugfolion por disdoni la 1-an de majo. La estraro dankas la K-dojn, kiuj sendis unuamajan salutleteron. Ĉi tiujn, kiuj trafis nin post la 9-a de aprilo, ni ne povis uzi por la flugfolio. Ni klopodos enpresigi ilin en gazetoj.) Rilate proponon de la grupo Grenoble pri propagando en studentaj rondoj la Kongreso opinias, ke ĝi estas antaŭtempa; la afero jam provita de la grupo Lyon ne sukcesis. Ni unue varbu instruistojn, kiuj sincere akceptus helpi al ni.

La grupo Vallauris proponis varban "verdan semajnon" fine de aprilo. La afero estas prokrastita pro nesufiĉa tempo por organizado. La propono estas transdonita al la Direkcio de SAT, ĉar tia semajno povus esti tutmonda. La kongreso diskutis pri rimedoj por vigligi la internacian korespondadon kaj peri al la lab. organizoj. Por instigi la membrojn, la Bulteno raportos pri la agemo de grupoj kaj K-doj.

La SAT-Jarlibro fariĝis debata temo: K-do Robert, direktanto de la korespondа kurso, timas, ke la decido aperigi en la Jarlibro nur la nomojn de l' perantoj povos ĝeni la varbadon, ĉar multaj novuloj ŝatas vidi sian nomon en la adresaro.

La grupreprezentantoj raportis pri la agado de la grupoj. K-do Cachon estas reelektita kiel sekretario. La Kongreso komisiis la estraron elekti la venontan kongresurbon. La kongresanoj disiris kantante la "Internacion".

Je la nomo kaj adreso de la administranto ni instalis poŝtĉekajn kontojn en:

Bruxelles, konto n-o 227 848
's-Gravenhage, konto n-o 142 084
Kobenhavn, konto n-o 14 938
Leipzig, konto n-o 6835
Praha, konto n-o 501 007
Stockholm, konto n-o 4268
Warszawa, konto n-o 191 335
Wien, konto n-o D.- 137 725
Zagreb, konto n-o 40 040
Zürich, konto n-o VIII. 15 929

En **Paris** funkcias sub la nomo de nia Asocio jena konto: C. 1234—22.

TRA LA MOVADO
(Kroniko)

AŬSTRIO. La Socialista Junulara Internacio decidis dum sia 2-a Kongreso en julio en Vieno aranĝi publikan manifestacion por esp-o. Ĝi okazos 12-an de julio. Pri la preparaj laboroj zorgas ALLE. — Laŭ statistiko presita en "La Socialisto" ALLE havas nuntempe 57 lokajn grupojn kun sume 1382 membroj. El tiuj troviĝas 20 grupoj en Vieno kun 584 membroj, 37 grupoj en la provinco kun 754 membroj, krome estas 44 izolaj anoj. Pliiĝo da membroj kompare kun antaŭa jaro: 277. — **POLIO. Sosnowice.** Ĉe T. U. R., asocio de laborista universitato, K-do 10 306 gvidas kurson laŭ "Petro" kun 10 pers. — **SOVETIO. Kiev.** Nun en Kiev funkcias 18 rondetoj kun 225 anoj, i. a. ĉe lab. fakultato de medicina instituto, en N-a regimento, ĉe 3 pioniraj taĉmentoj, ĉe klubo de metiistoj, ĉe litfabriko, ĉe instituto de popola mastrumado. Ĉiusemajnaj radio-disaŭdigoj de "esp. bulteno" venigis multajn leterojn kun demandoj, kritikoj, petoj ktp. Junkomunista gaz. "Juna Bolŝeviko" havas regulan peresp. koresp. kun eksterl. junlaboruloj. Dum 1928 la redakcio sendis 181 k ricevis 82 let. el 20 landoj. Ĝi havas nun 12 konstantajn eksterl. koresp. k aliĝis al SAT. Aliaj kievaj gazetoj, kiuj havas multpagatan poliglotan tradukiston, malpli favore rilatas al esp-o k ŝatas ĝin prisilenti, eĉ uzante peresp-an materialon. 3. 3. granda jurnalo "Proleta Vero" enpresis 82-linian interesan artik. de K-do Tulĉinski pri sukcesa peresp-a laboro de lab. korespondantoj el Dombala Tramriparejo. Sed la red. akompanis ĝin per piednoto: "La laboro de domb. lab. koresp. estas atentinda k imitinda... Tamen la red. absolute konsentas kun la opinio de 4. konferenco de lab. k kamp. korespantoj, ke anstataŭ per esp-o oni aranĝu la interligon per gepatra lingvo de l' eksterl. laboruloj (per la germana, franca ktp.)... Do, peresp. laboro estas samtempe imitinda k evitinda! (T. Fedotov en "Bulteno" CK SEU.)

Nur tiam vi rajtas paroli pri sukceso, kiam el via kurso rezultas aliĝoj por SAT kaj abonoj por "S-ulo".

RECENZEJO

Duope ricevitajn verkojn ni recenzas, unuope ricevitajn ni nur mencias.

La Juna Batalanto. Organo de la Internacia Katolika Junulara kaj Paca Movado. Eldonata de MOKA (Mondjunularo Katolika). Aperas dumonate. Eldona Kooperativo, Werl i. W., Hellweg 34 (Germanio). Abono jara: *2* mk. g. *24* pĝ. Form. 15×23½ cm.

Sub la sama titolo aperis 3 jarojn suplemento al "Katolika Mondo" (Köln). Sed ĉar tiu lasta pro manko de subteno k ŝuldiĝo ne plu povas aperi, la junulara aldono ekaperas kiel memstara gazeto redaktata en katolika k pacifista senco. "Esp-o ne estas ĝia laborenhavo sed ĝia ilo k ĝia lingvo: Multe uzi ĝin, malmulte paroli pri ĝi! Ĝia 'sankta afero' ne estas esp-o, sed la Dia Regno de la Paco." Tiuj vortoj enkondukas la revuon.

Verda Stelo. Revuo Esperantista. N-o 1. Jan./febr. Eldonejo: Heroldo de Esperanto, Köln, Brüsseler Str. (Germanio). Jarabono, por simpla eldono 0.80 mk. g., por luksa eld. 2.— mk. g. Form. 14×20 cm.

Por tiu ĉi revuo "Heroldo de E." faris dum sufiĉe longa tempo bruan antaŭanoncan reklamadon; sekve ni estis sufiĉe scivolaj atendante ekvidi seriozan konkuranton al nia "La Nova Epoko". La unua kajero estas dumonata, k — almenaŭ niaj recenzekzempleroj ricevitaj — estas 8-paĝaj (sen aparta kovrilo). 8 paĝoj malgrandformataj por du monatoj! Enhavo: kelkaj poemoj, komenco de rakonto de Baghy, skizeto pri ŝipoj k aerŝipoj k kelkaj ilustroj.

Budapesta Internacia Foiro. Alkotmany utca 8, Budapest V. La foir-oficejo eldonis por sia maja foiro ĉi-jara grandan koloran afiŝon kun esp. teksto, krome multkolorajn varbfoliojn, sigelmarkojn, prospekton esp.-lingvajn. La oficejo komunikas, ke dum la foirtempo la limo estas transpaŝebla sen vizo, kiu poste estas ricevebla sur la foira teritorio je triona prezo; krome estas donata vojaĝa rabato. Div. esp. societoj el ŝtatoj ĉirkaŭ Hungario uzas la okazon por aranĝi por siaj anoj studvojaĝon al Budapest.

Printempa Foiro Frankfurt am Main. 14/17. aprilo 1929. Kiel ĉiujare, ankaŭ nunjare la foir-oficejo en Frankfurt a. M. eldonis bele presitan, ilustritan prospekton esp.-lingvan.

La Informanto. Adreso: H. J. Hoen, Köln 255. Hektografita (nevendebla) bulteneto por reguligo de internacia persona trafiko per esp-o, starigo de vojaĝoficejoj ktp.

Mondekspozicio Antverpeno 1930 por Kolonioj, Navigado k Flandra Arto. Admin.: Minderbroedersrui 17, Antverpeno (Belgio). Ilustrita prospekto.

Aŭstrio. Gvidfolio eldonita de Ministerio por komerco k trafiko, Wien, 1929. Belege ilustrita prospekto kun detala geografia karto de Aŭstrio senpage havebla de Internacia Esperanto-Muzeo, Wien I, Annagasse 5. Niaj legantoj ne preterlasu la okazon por peti propagandcele tiun eldonon.

L'impérialisme et la décadence capitaliste (La Imperialismo kaj la dekadenco de l' Kapitalismo) de Primus. Eldonejo: Librairie du Travail, 96, quai Jemmappes, Paris (X). Form.: 12×19 cm. 62 pĝ. Prezo: 3 fr. fr.

Franclingvanoj legos kun intereso tiun broŝuron, kiu pritraktas tre aktualan temon. La aŭtoro, eminenta marksisto, kiu sin kaŝas sub pseŭdonimo, konkludas sian tezon per jenaj vortoj: "...oni ne povas serioze paroli (nuntempe) pri la dekadenco de l' kapitalismo k ĉiutage antaŭdiri ĝian morton k putradon, ne igante sin abomeninda k ridinda. Ni ne devas semi iluziojn en la cerbon de la laboristoj. Nia devo, male, estas konigi k komprenigi al ili la realon."

MEMORNOTO

Represis el "S-ulo":

Le Matérialiste, Bruxelles, marto, libera penso k esp-o, kremacio ktp.; Glos Zaglebia, Dabrowa, 17. 3., Socialismo en Islando (219/20); Dresdener Volkszeitung, 6. 4. (noto pri lingvoj).

Represis el "La Lern.":

Le Travailleur Alpin, Grenoble, 6. 4. Let. de D. Izgur (feb.); Le Travailleur, Valence, *23.* 3., Kiel mi fariĝis esp-isto.

Priesper. artik. k notojn enhavis:

L'Humanité, Paris, 13. 4., pri radio konc. Moskvo; Signalen, Stokh., 11. 4.; La Tribune, St. Etienne, 1. 4., *2.* 4. (FEO-kongr.); Dresdener Volkszeitung, 4. 3., 19. *2.*, 7. 3., 9. 3.; Labour Woman, London, aprilo, rubriko; Cirkulero de Filintern, Germana Sekcio.

Pri la SAT-Kongreso enpresis:

Leipz. Volkszeitung, 11. 4.; Sächs. Arb.-Zeitung, Leipzig, 12. 4.

Peresper. materialon enhavis:

Arbeiter-Zeitung, Frankfurt, 31. 1., *22.* 3., *3.* 4.; Le Matérialiste, Bruxelles, marto; Kieva Proleto, Kiev, 11. 4. (standard-interŝ.).

K·O·R·E·S·P·O·N·D·A·D·O

Unu enpreso: Simpla trilinia anonco kostas 0,50 mk. g., ĉiu plia linio la samon. Ni nur akceptas anoncojn kun samtempa pago.
L = letero, PK = poŝtkarto, PI = poŝtkartoj ilustritaj, PM = poŝtmarkoj, bfl. = poŝtmarko sur bildflanko, kĉl. = kun ĉiuj landoj, esp-aĵo = esperantaĵo.
Ĉiuj petantoj pri korespondado havas la devon, nepre respondi almenaŭ unu fojon al ĉiuj petoj koncernantaj la fakon, por kiu ili sin enskribigis.

ĈEĤOSLOVAKIO

K-do Pavel Lipa, informas la Gek-dojn pri la nova adreso. Ĝi nun estas: Hochŝtetno, zupa, XV. ĉ. 264.

GERMANIO

K-do Franz Sauer, Goedeke-Str. 19, Döllnitz (Saalkr.), dez. koresp. kĉl. PI. Resp. garantiata.

K-do Hans Hempel, Schandauer Str. 43, Dresden-26, dez. koresp. kun vizitontoj de la fondota Mandolinista Internacio en Leipzig.

— 6 lernantoj dez. koresp. kĉl. L, PI. Adr.: K-do Fritz Soldanski, Grenzstr. 33, Katernberg ap. Essen.

K-dino Katharino Uebel, Nürnberger Str. 45, Frankenthal (Rheinpfalz), dez. koresp. kĉl.

K-do Fritz Riechert, Gabelsberger Str. 18, Stettin, dez. koresp. pri ĉ. temoj, kĉl. L, PI.

— Gekursanoj dez. koresp. kĉl. L, PK, PI, bfl. Skribu multnombre! Certe resp. Adr.: Johannes Köhler, Neugraben, 5, Bautzen i. Sa.

K-do Karlo Hasenzahl, Mühlstr. 15, Frankenthal (Rheinpfalz), dez. koresp. kĉl.

K-do Georg Günther, Elisabethstr. 4, Frankenthal (Rheinpfalz), dez. koresp. kĉl.

K-do Otto Koth, Lennestr. 44, Potsdam, dez. koresp. kĉl. pri libertempvojaĝo al eksterlando.

— Kelkaj gelernantoj de popolaltlernejo en Comburg, dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj. Adr.: "Popolaltlernejo", Comburg/Schwäbisch Hall.

JUGOSLAVIO

Ni petas nun ne plu skribi al K-do Andrija Miŝak en Zagreb, ĉar li estas arestita kaj esplorserĉata.

LATVIO

K-do A. Kreisler (17 j.), L. Skolas iela, 4, Tukums, dez. koresp. kĉl. gejunuloj, L, PK, PI. Nepre resp.

NEDERLANDO

K-do N. van Gelder, Ruyschstr. 107, Amsterdam (0), dez. koresp. kĉl. L, PK, PM. Tre ŝatus ricevi en konatiĝ-let. kelkajn PM.

SOVETIO

K-do Petro Gorŝkov, Krasnoflotskaja, ul. 5, kv. 11, Niĵni-Novgorod, dez. koresp. kĉl. L, PI.

K-do A. Altŝul, Nanosnaja 3/9, Dnepropetrovsk, dez. koresp. pri ĉ. temoj kĉl., Resp. garantiata.

K-do J. Girjam, Komsomolskaja 56/13, Dnepropetrovsk, dez. koresp. pri ĉ. temoj, kĉl. Resp. garantiata.

K-do N. Salganik, Pervomajskaja, 4, kv. 2, Leningrad, dez. koresp. kĉl.

NIA POŜTO

9966. — Jes, ni povas informi vin rekte pri tia materialo; sed ni kutimigu la kunlaborantojn, ke ili sendu senpere al vi manuskriptojn por V. P.

9310. — Dume aperis via artikoleto; el la dua ni ĉerpos ion por "Jun. Pĝ.".

3550. — Materialo ricevita; ni devas iom prokrasti, ĉar ni ricevis pli frue aliajn Pĝ.

Al kelkaj K-doj en Sovetio. Ni danke kvitancas ricevon de Unuamajaj salutoj al SAT-anaro, subskribitaj parte de multaj organizoj. Pro manko de loko estas neeble enmeti ilin en "S-ulo".

Red.

Mono. — Multaj sendis al ni monon sen iu ajn informo pri la celo de la pago. Ni petas tuj informi nin, por ke finfine ni ankaŭ povu formeti ĉi tiujn ajojn.

7349. — Ĉar ni ne jam ricevis vian monon flanke de SEU.

41. — Por Petro Jakut ni ne ricevis monon ĝis nun. Direktu vian plendon tien kien vi sendis la monon.

10 823. — Neniam ni sciigas adresojn de membroj aŭ abonantoj. La kaŭzon vi certe komprenos.

En viaj korespondajoj al la Administrejo ĉiam citu vian membro-numeron

SOVETIO (daŭrigo)

K-do J. Pistunov, paravoz. master. medn. ceh., Dnepropetrovsk, dez. koresp. kun fervojistoj. Certe resp.

K-do V. I. Toporov, ul. Berdyŝeva, 8, Votkinsk, Ural. obl., dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj.

K-do D. Hruŝĉov, ul. Lenina, 25, Novosibirsk, dez. koresp. kĉl pri ĉ. temoj.

K-do Nikolao Ermiŝev, Depo, st. Leninakan, Zakavk. j. d., dez. koresp. pri soci-politikaj k. a. temoj kĉl.

K-do V. J. Ĉigak, P. O. Borkoviĉi, Polock. okr., dez. koresp. pri partia laboro, moraro, moralo, pedagogio, naturo, literaturo ktp.

K-do Nikolao Ŝitov, Poŝtkesto, 39, Kazan, dez. koresp. kun Gek-doj el ĉl. pri ĉ. temoj, L, PK, PI.

K-do Nikolao Kotov, Kazonskij rajon, Kalikinskij poselok, Kazan, dez. koresp. pri ĉ. temoj kĉl. L, PK, PI.

K-dino Nadejda Lapŝina, Zelenaja Gora Zemlja Morozova, Sebastopol, dez. koresp. pri politik., ekonomiaj k. a. temoj. L, PK, kĉl.

K-do Nikolao Barmin, Str. de 9-a Januaro, 42, kv. 1, Sebastopol, dez. koresp. kun gefraŭloj el ĉl., interŝ. L, PI. Resp. garantiata.

K-do K. Gurov (studento-sportulo), Teĥnikum Fizkulturi, Stalingrad, dez. koresp. kĉl. L, PK, PI, sport-PI k sport-gaz. Resp. garantiata.

K-do V. Sinelnikov, Nezamoĵnaja 2/10, Dnepropetrovsk, dez. koresp. pri div. tem. kĉl. Resp. garantiata.

K-do S. Kuznecov, Moskovskaja, 37, kv. 28, Leningrad-29, dez. interŝ. ilustritajn gaz., PI.

— Esp.-rondeto de ruĝarmeanoj dez. koresp. pri sociaj, laborkondiĉaj k. a. temoj kĉl. Nepre resp. Adr.: Novgorod, Leningr. obl., Vojenyj Gospital, kursantu N. Johin.

K-do Berejkovskij, Klubo de Sverdlov, Nikolaev, dez. koresp. pri laboro de div. polit-grupoj en ĉl.

K-do A. Javorskij (29 j.), Aptekarskaja, 25, Nikolaev, dez. koresp. kĉl. pri lab., vivo, L, PK, PI, kĉl.

K-do I. Grjesikovskij (21 j., seruristo), Sovetskaja, 37, Nikolaev, dez. koresp. kĉl. pri lab. vivo k junul. movado, L, PK, PI, gaz., ĵurn.

K-do B. Rojtman (19 j., metalisto), Sovetskaja, 12, Nikolaev, dez. koresp. pri lab. vivo, L, PK, PI, kĉl.

K-do S. Slabov (19 j., seruristo), 5-a Slobodskaja, 101, Nikolaev, dez. koresp. kĉl. pri radio, junul. movado k. a. temoj.

— K-doj! Al gejunularo de Muztrudŝkola por esp. trisemajno amase sendu L, PK, PI, ĵurn. Resp. certa. Adr.: Odessa, Ostrovidova, 61, Muztrudŝkola.

— Fotoamatoroj dez. koresp. k interŝ. fotojn. Certe resp. Adr.: Odessa, Poŝtkesto, 1125, Foto-S. — Sendu viajn fotojn por ekspoziĉio!

— Por studo de geografio de eŭropaj landoj la lernantinoj de 6-a klaso petas sendi div. materialojn. Adr.: Odessa, Ostrovidova 61, Muztrudŝkola, 6-a klaso.

K-do S. Beneslavskij, Rajkom VLKSM, ul. Skoroĥodova, 19, Leningrad-22, dez. koresp. kĉl.

K-do Aleksandro Babinĉuk (komencanto), Budenogo-str. 40, Odessa, dez. koresp. kĉl. L, PK, PI, gaz. ktp. Resp. garantiata.

K-do P. Blaĵko (studento), D. P. S., n-o 3, kom. 38, Kloĉkovskaja, 1, Ĥarkov, Ukrainio, dez. koresp. kĉl. L, PI. Resp. garantiata.

K-do Semenov, Bol. Vatin per. 8. kv. 8, Moskvo-4, dez. koresp. kĉl. pri ĉ. temoj, L, PI, PK, il. gaz. Resp. nepre k akurate.

K-do Boris Lugovskoj (studento), Lesoteĥnikumo, st. Puŝkino, S. J. D. (Norda fervojo), Mosk. gub., dez. koresp. kĉl. pri div. temoj. Interŝ. L, PK, PI, nacilingvajn il. gaz.

Adresŝanĝo. — K-dino Aleksandro Anoŝkina (12 833), Krestjanskaja, 29, verĥ, Samara (stratŝanĝo).

K-do Johano Litkin, Sverdlova, 53, Bogorodsk, Niĵegorodska gub., dez. koresp. kĉl., precipe kun junulinoj.

K-do Viktoro Salov (20 j.), Danilovskaja, 34, Bogorodsk, Niĵegorodska gub., dez. koresp. kĉl., precipe pun gejunuloj.

K-do Bazilo Kubonin, Moskovskaja, 11, Bogorodsk, Niĵegorodska gub., dez. koresp. kun radioamatoroj el ĉl.

K-dino Ludmila Sankina, ul. K. Libkneĥta, 42, Bogorodsk, Niĵegorodska gub., dez. koresp. kĉl.

K-do A. Maĉavariani, Kavŝirskaja, 3, Tiflis-Vake, dez. interŝ. PI, PM, kĉl. Resp. garantiata.

K-do R. Lorencson, Belinskaja, 26, Tiflis, serĉas koresp-antojn en Azio, Afriko, Aŭstralio, centra k suda Ameriko, L, PI.

K-do Vladislao Gurĉin, St. Udelnaja, Kropotkinskaja, 18, kv. 7, Leningrad, dez. koresp. kĉl.

K-do S. Loĥmaĉev, Fontanka, 36, kv. 26, Leningrad, dez. koresp. pri literaturaj temoj kĉl.

Gelaboristoj esperantistaj! Organizu en viaj fabrikoj kolekt. sendadon de unuamajaj salutleteroj al Kapitanovkaj laboristoj en sukerfabriko. Pruvu, ke esp-o estas taŭga interligilo por tutmonda proletaro. Adr.: **Kapitanovka, Ŝevĉenhovsk okr. USSR, Zavkom.**

ENHAVO:

Presejo: Peuvag, Druckerei-Filiale Leipzig (Germanio)